2018 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI

BALIKESİR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

ÖNSÖZ

Değişim ve gelişimde süreklilik arz eden işgücü piyasasına hâkim olmak, yön vermek, bu alanda ekonomik ve sosyal politikaları doğru üretebilmek ülkemizin gelişmesi açısından son derece önemlidir. Ülkemiz bu bağlamda son yıllarda ciddi atılımlar yapmış ve günümüz dünyasının gelişen ülkeleri arasına girmeyi başarmıştır. Yapısal değişim eş zamanlı olarak kentleşmeyi desteklerken buna bağlı olarak imalat ve hizmet sektörleri de kent merkezli olarak ortaya çıkmaktadır. Bu değişim süreci bir yandan daha rekabetçi ekonomi ve piyasa odaklı bir model geliştirirken, sanayileşmenin de artmasıyla kamunun sistemdeki ağırlığının azaldığı, tarımın göreceli öneminin kaybolduğu ve küresel rekabetle bütünleşmiş bir yapının gelişmesine zemin hazırladığı görülmektedir. Üretkenliği sınırlı, rekabete kapalı ve esnekliği olmayan bir işgücü piyasasından küresel rekabete ayak uydurmaya çalışan işletmelerin beklentilerine uygun işgücünün yetiştirilmesi çok büyük önem arz etmektedir.

İşgücü piyasasının en temel problemlerinden biri iş arayanlar ve işverenler arasındaki eşleşme problemidir. Yani doğru işe uygun elemanların gönderilmesi sorunudur. Bu sorunun temelinde işsizlerin işverenlerce talep edilen gerekli mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamaması, yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ile aranılan meslekte işe başvuru yapılmaması yatmaktadır. Bu nedenle mesleki bilgi ve beceriye sahip nitelikli eleman yetiştirilmesi konusunda, İŞKUR'un sunduğu aktif işgücü politikaları (İşbaşı Eğitim Programları, Kurslar, Girişimcilik, vb.) daha da önemli hale gelmiştir. İstihdamın arttırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının arttırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesi ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. İlimiz genelinde yapılan bu araştırmanın işverenlerimizin hangi sektörde yatırım yapılması gerektiğine ışık tutması ve kurumumuzun aktif politikalarına yön verecek olması raporun sonucunun önemini daha da artırmıştır.

Bu bağlamda, çalışma sonucunda elde edilen veriler ve bu verilerin ülkemiz istihdam kurumu olan İŞKUR'un birikim ve tecrübeleri ile yorumlanarak ortaya çıkartılacak sonuçlara getirilecek çözüm önerilerinin, bundan sonraki süreçte ülkemizin ekonomi, istihdam ve sosyal geleceğini olumlu yönde etkileyeceği inancıyla hayırlı olmasını temenni ederken, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Nazım BALCI
Balıkesir Çalışma ve İş Kurumu
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR LİSTESİ ii
ŞEKİLLER LİSTESİ iii
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 3
BİRİNCİ BÖLÜM 4
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 4
İŞKUR GÖSTERGELERİ 4
Açık İşler 4
İşe Yerleştirmeler 5
Kayıtlı İşsiz 7
Aktif İşgücü Programları 8
İşsizlik Ödeneği 12
İKİNCİ BÖLÜM 14
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 14
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 14
İşyeri Verileri 15
Mevcut İstihdam 28
AÇIK İŞLER 31
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 40
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 47
SONUÇ 54
EKLER 57
EK: 2018 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Mesleklere (2017) 5
Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2017) 7
Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 9
Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 10
Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 10
Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 10
Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017) 11
Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı 16
Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 26
Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlananların Memnuniyet Durumu 27
Tablo 11: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı 28
Tablo 12: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 30
Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler 31
Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı 32
Tablo 15: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması 37
Tablo 16: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı 37
Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 38
Tablo 18: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması 38
Tablo 19: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 39
Tablo 20: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 42
Tablo 21: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı 44
Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri 46
Tablo 23: Çalışan Sayısı, Açık İş ve TGÇM Durumuna Göre En Fazla Talep Edilen Meslekler 47
Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri 48
Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi 49
Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi 50
Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 50

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2017) 4
Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2010-2017)..... 5
Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı..... 7
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2010-2017) 13
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı 16
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı 17
Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu..... 19
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 19
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu..... 20
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı 21
Şekil 11: Ar-Ge Çalışması Yapan İşyeri Durumu..... 22
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%) 24
Şekil 13: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)..... 24
Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 25
Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri..... 28
Şekil 16: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi..... 33
Şekil 17: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 34
Şekil 18: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 34
Şekil 19: Açık İşlerde Engelli Çalıştırmak İstenmesi 35
Şekil 20: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı..... 36
Şekil 21: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 43
Şekil 22: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı..... 45
Şekil 23: Engelli İstihdamını Arttırmak İçin Önerilerin Dağılımı..... 51
Şekil 24: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı 52
Şekil 25: Personel Seçiminde Kullanılan Değerlendirme Yöntemlerinin Dağılımı 53

YÖNETİCİ ÖZETİ

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu raporda Balıkesir İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında veri derlenen işyeri sayısı bin 35'dir. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde 17 sektörde tam sayım yapılmıştır. Balıkesir ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 54 bin 442 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 39 bin 374 çalışan erkeklerden, 15 bin 68 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin yüzde 48,62'si, kadınların ise yüzde 47,04'ü İmalat sektöründe istihdam edilmektedir.

Balıkesir ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları ile Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerdir. Balıkesir ilinde açık iş oranı yüzde 2,3 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 2,6 olup, Balıkesir ili açık iş oranı bakımından 0,3'lük bir farkla Türkiye ortalamasının altındadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 7,1 ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörüdür. Balıkesir ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Sanatkârlar ve açık işlerde çalışanlar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş oranı %2,1'dır. Balıkesir ilinde en fazla açık işi olan ilk üç meslek grubu; Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Hizmet ve Satış Elemanlarıdır.

İl genelinde açık işlerin yüzde 33,2'si için Lise altı eğitim düzeyi talep edilmektedir. Balıkesir ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat

sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Balıkesir ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Kesimhane İşçisi mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı ve Garson (Servis Elemanı) meslekleri takip etmektedir.

Balıkesir ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Balıkesir ilinde işverenlerin yüzde 23,8'i istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle Türkiye genelinde her 10 işyerinden 2'si istihdamın artacağını öngörürken, Balıkesir'de bu sayı 2,4'e çıkmaktadır. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2,5 olarak öngörülürken Balıkesir ilinde ise ülke geneline yakın olup yüzde 2,3 olarak öngörülmüştür.

GİRİŞ

Bu çalışma Balıkesir işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevcut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Balıkesir İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemini tesis etmek , istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2018 yılı için Balıkesir ilinde 2 Nisan-11 Mayıs 2018 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Balıkesir ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihityaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihitiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2017)

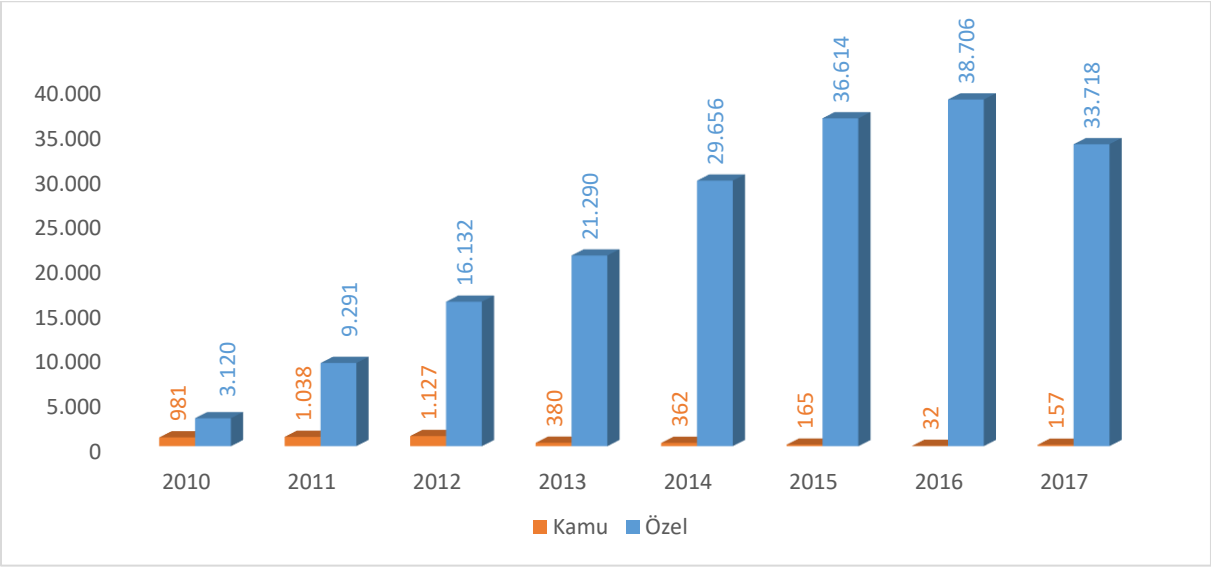

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında 4 bin 101 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2017 yılına gelindiğinde 33 bin 875 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları 2010 yılından itibaren 2016 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. 2014 yılında ki açık iş sayısı bir önceki yıla göre yüzde 38,5 oranında artmıştır. 2016 yılı itibariyle alınan açık işler zirveyi görmüş ve bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 5,3 oranında artış göstermiştir.

Açık işler sektör bazında incelendiğinde ise İŞKUR'un özellikle 2013 yılından sonra özel sektör açık işleri üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde arttırdığı görülmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2017)

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	13.173
Güvenlik Görevlisi	3.704
Satış Danışmanı / Uzmanı	1.700
Garson (Servis Elemanı)	951
Reyon Görevlisi	768
Deri Konfeksiyon Makinecisi	574
Kasiyer	573
Ön Muhasebeci	431
Şoför-Yük Taşıma	411
Gaz Altı Kaynakçısı	359

Kaynak: İŞKUR

Balıkesir ilinde 2017 yılında 33 bin 875 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 13 bin 173 açık iş ile Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 38,8'ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Güvenlik Görevlisi ve SatışDanışmanı/Uzmanı meslekleri takip etmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2017 yılında yıllık bazda 2 milyon 691 bin açık işi işgücü piyasasından toplamıştır. Şekil 2'den de görüleceği üzere bu artan performans İŞKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2010-2017)

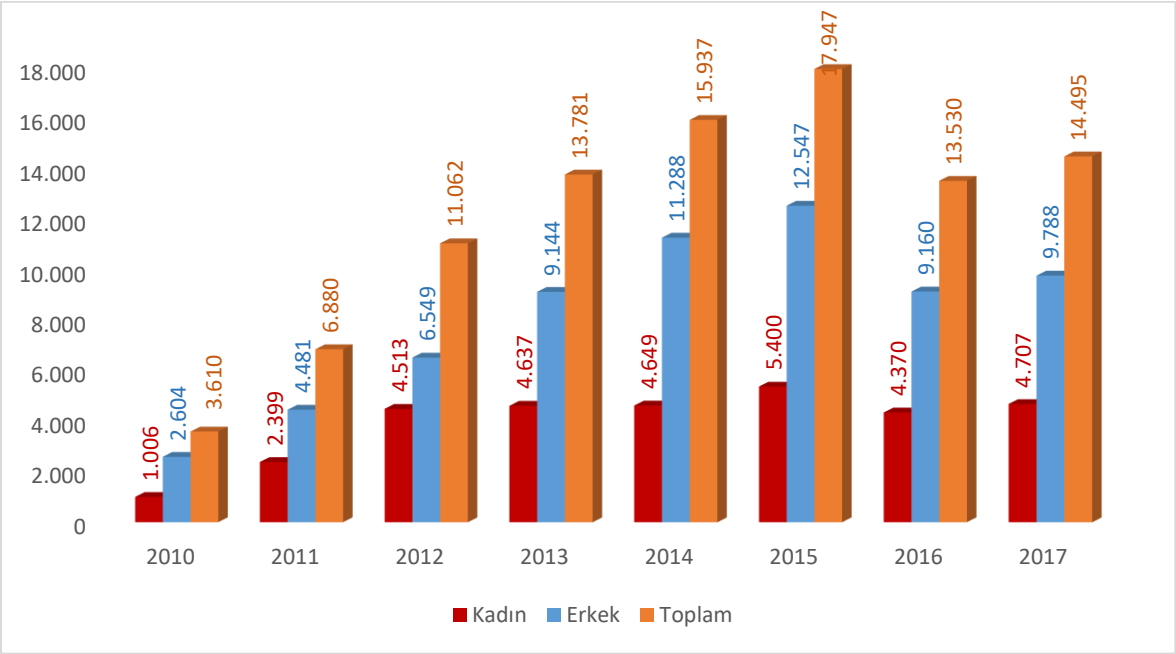

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 3 bin 610 olan Balıkesir ilinde işe yerleştirilenlerin 2 bin 604'ü erkeklerden, geri kalan bin 6 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar yıllar itibariyle artış göstermiştir. 2017 yılında ise bir önceki yıla göre artış yaşanarak 14 bin 495 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2017 yılında işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 32,47'si kadınlardan oluşmuştur. 2017 yılında, bir önceki yıla göre kadın işe yerleştirmede artış yaşanarak 9,78' e ulaşılmıştır.

İŞKUR'un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonksiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2017)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	5.270	2.079	7.349
Güvenlik Görevlisi	1.789	405	2.194
Reyon Görevlisi	204	246	450
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	151	208	359
Satış Danışmanı / Uzmanı	103	170	273
Deri Konfeksiyon Makinecisi	28	173	201
Kasiyer	51	135	186
Beden İşçisi (Temizlik)	102	70	172
Zeytin Toplama İşçisi	157	1	158
Büro Memuru (Genel)	39	94	133

Kaynak: İŞKUR

Balıkesir ilinde 7 bin 349 tane işe yerleştirmeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ile ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının yaklaşık % 50'sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Güvenlik Görevlisi ve Reyon Görevlisi meslekleri takip etmektedir. Kadınlar ve erkeklerde en çok Beden İşçisi (Genel) ve Güvenlik Görevlisi mesleklerinde işe yerleştirilme gözlenmiştir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; Hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Bir yıl kesintisiz olarak İŞKUR sistemi ya da ofisleri kullanmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca İş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR'un hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabileceklerdir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı

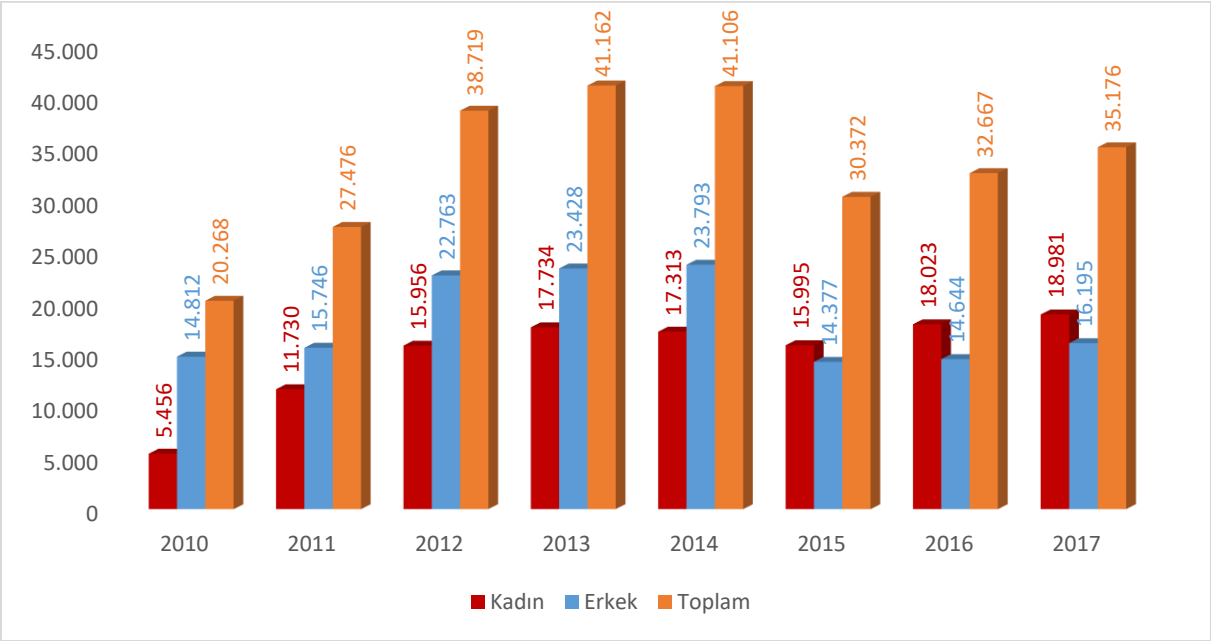

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Balıkesir ilinde İŞKUR'a kayıtlı 20 bin 268 işsiz bulunmaktadır. Kayıtların 14 bin 812'si erkek, 5 bin 456'sı ise kadınlardan oluşmaktadır. 2017 yılında ise toplam 35 bin 176 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında dalgalı bir eğilim dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişme, sayesinde İŞKUR işsizlerin işgücündeki durumlarını anlık olarak takip edilebilme imkanına erişmiştir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarında dalgalı bir seyir izlenmiştir. 2010 yılında Balıkesir'de 5 bin 456 kayıtlı işsiz kadın bulunmakta iken bu sayı 2017 yılında önemli ölçüde artarak 18 bin 981'e yükselmiştir. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetleri hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesi çok önemli bir faktördür.

Balıkesir ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Balıkesir ilinde Kuruma kayıtlı 7 bin 91 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Balıkesir ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının %20'sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Satış Danışmanı/Uzmanı ve Büro Memuru (Genel) meslekleri takip etmiştir. Kadın kayıtlı işsizlerde de aynı durum söz konusudur. Kadınlarda en çok Beden İşçisi(Genel), Satış Danışmanı/Uzmanı, Büro Memuru

(Genel) mesleklerinin yansıra Sekreter, Beden İşçisi (Temizlik),Temizlik Görevlisi,Kasiyer, Ön Muhasebeci gibi mesleklerde de kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	121	1.598	1.084	2.682
2011	145	1.614	1.349	2.963
2012	151	1.406	1.548	2.954
2013	60	748	473	1.221
2014	65	840	448	1.288
2015	112	1.947	616	2.563
2016	53	1.000	227	1.227
2017	54	864	394	1.258

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları özellikle İşbaşı Eğitim Programlarının daha ön plana çıkmasından sonra azalma eğilimi içerisine girmiştir. 2017 yılında ise düzenlenen 54 mesleki eğitim kursuna 1.258 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin 394'ü erkek, 864'ü kadınlardan oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2017 yılında kursiyerlerin yüzde 68'i kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların

cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Deri Konfeksiyon Makinecisi	Ahşap Kalıpçı	Deri Konfeksiyon Makinecisi
Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	Süt Sığırı Yetiştiricisi
Süt Sığırı Yetiştiricisi	Deri Konfeksiyon Makinecisi	Örtüaltı Sebze Yetiştiricisi (Seracı)
Ahşap Kalıpçı	Gaz Altı Kaynakçısı	Hasta Ve Yaşlı Refakatçisi
Örtüaltı Sebze Yetiştiricisi (Seracı)	Sıvacı	Sığır Yetiştiricisi
Arıcı	Alçı Levha Uygulayıcısı	Süt Ve Süt Ürünleri İşlemecisi
Hasta Ve Yaşlı Refakatçisi	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı
Süt Ve Süt Ürünleri İşlemecisi	Temel İmalat (Talaşlı) Ve Montaj Elemanı	Arıcı
Sığır Yetiştiricisi	Zirai Sulamacı	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı
Aşçı Yardımcısı	Alçı Sıva Uygulayıcısı	Aşçı Yardımcısı

Kaynak: İŞKUR

2017 yılında en fazla Deri Konfeksiyon Makinecisi, Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı ve Süt Sığırı Yetiştiricisi mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Kadın Deri Konfeksiyon Makinecisi, Süt Sığırı Yetiştiricisi ve Örtüaltı Sebze Yetiştiricisi (Seracı) mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Ahşap Kalıpçısı, Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan), Deri Konfeksiyon Makinecisi mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	102	120	41	161
2011	119	337	291	628
2012	212	294	456	750
2013	337	447	560	1.007
2014	539	573	646	1.219
2015	1.184	970	1.101	2.071
2016	1.254	1.359	1.258	2.617
2017	1.059	2.211	1.507	3.718

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının

temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

2013 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisindedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasınında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2017 yılında bin 59 program düzenlenmiş olup toplam 3 bin 718 kişi programa katılmıştır. Katılımcıların yüzde 59,46'sı kadınlardan yüzde 40,54 'ü erkeklerden oluşmaktadır 2017 yılı verilerine göre işbaşı eğitim programlarından yararlanan kişi sayısı bir önceki yıl verilerine kıyasla yüzde 42 oranında artış göstermiştir.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Perakende Satış Elemanı (Gıda)
Kesimhane İşçisi	Kesimhane İşçisi	Kesimhane İşçisi
Satış Danışmanı / Uzmanı	Cnc Freze Tezgahı Operatörü	Satış Danışmanı / Uzmanı
Kasiyer	Paketleme İşçisi (Gıda)	Kasiyer
Su Ürünleri Gıda İşleme İşçisi	Satış Elemanı (Perakende)	Su Ürünleri Gıda İşleme İşçisi
Paketleme İşçisi (Gıda)	Reyon Görevlisi	Büro Memuru (Genel)
Büro Memuru (Genel)	Metal Levha İşçisi	Peynir İmal İşçisi
Peynir İmal İşçisi	Garson (Servis Elemanı)	Paketleme İşçisi (Gıda)
Satış Elemanı (Perakende)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Hemşire
Ön Muhasebeci	Peynir İmal İşçisi	Deri Konfeksiyon Makinecisi

Kaynak: İŞKUR

2017 yılında en fazla Perakende Satış Elemanı (Gıda), Kesimhane İşçisi ve Satış Danışmanı / Uzmanı mesleklerinde işbaşı eğitim programı düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Perakende Satış Elemanı (Gıda), Kesimhane İşçisi ve Satış Danışmanı / Uzmanı mesleğinde program düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Perakende Satış Elemanı (Gıda), Kesimhane İşçisi ve Cnc Freze Tezgahı Operatörü mesleklerinde program düzenlenmiştir.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2017)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	5	79	45	124
2011	11	139	127	266
2012	12	187	121	308
2013	20	332	191	523
2014	23	333	228	561
2015	21	327	206	533
2016	27	391	325	716
2017	51	667	588	1255

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2017 yılında 51 tane girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2017 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı 2016 yılına göre yaklaşık olarak 2 kat daha fazladır. Programa 2017 yılında 667'si kadın, 588'i erkek olmak üzere toplam 1255 kişi katılmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2010-2017)

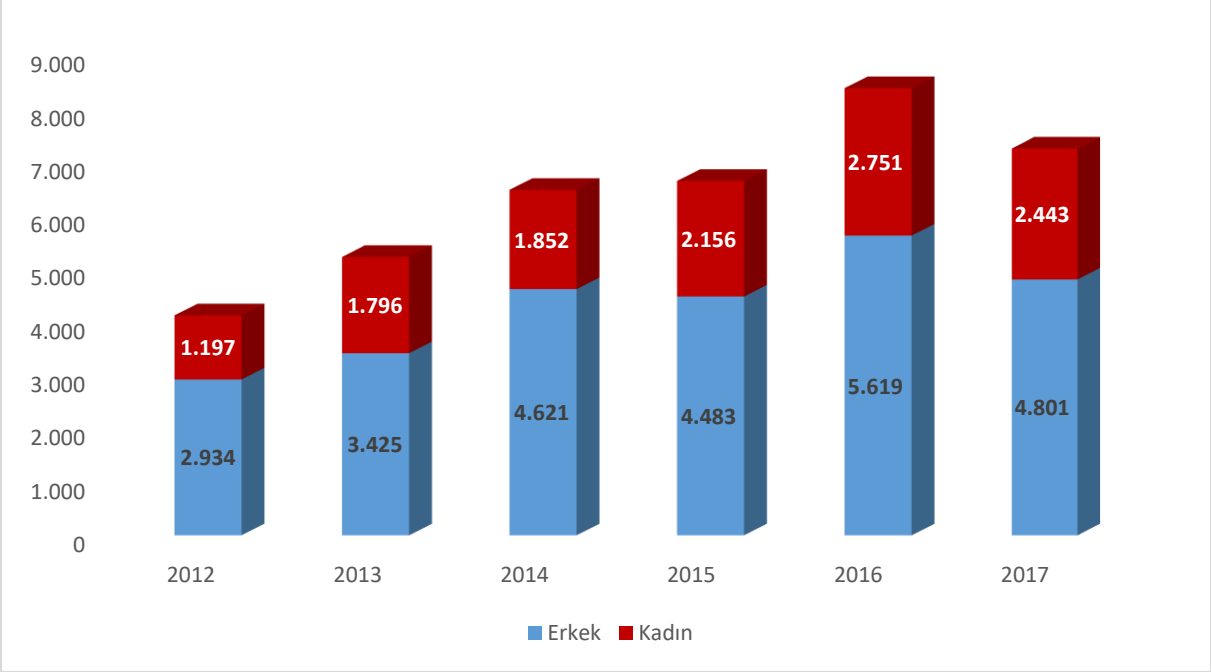

Kaynak: İŞKUR

Balıkesir ilinde 2017 yılında yüzde 33,72'si kadın olmak üzere 7 bin 244 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2017 yılında 2016 yılına göre yüzde 13,45 oranında azalış göstermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı ? , İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut ? , Hangi beceriler aranmakta? , Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hane halkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2018 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 2 Nisan - 11 Mayıs 2018 tarihleri arasında Türkiye genelinde 89 bin 324 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2019 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Balıkesir ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür

hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Balıkesir ilinde bin 35 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 54 bin 442 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Balıkesir ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 8'de Balıkesir ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşveren Sayısı
İmalat	298
Toptan ve perakende ticaret	228
İnşaat	156
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	71
Ulaştırma ve depolama	56
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	55
Eğitim	41
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	36
Madencilik ve taş ocakçılığı	30
Diğer hizmet faaliyetleri	19
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	16
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	9
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	5
Bilgi ve iletişim	5
Gayrimenkul faaliyetleri	4
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	3
Finans ve sigorta faaliyetleri	3
Genel Toplam	**1.035**

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde İmalat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Balıkesir ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 28,79'u İmalat sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 29,1'dir. Bu durumda Balıkesir ilinde İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasında yer almaktadır. İmalat sektöründen sonra en fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 22,02'si bu sektörde bulunmaktadır. Bu sektörde yüzde 18,4 olan

Türkiye ortalamasının üzerinde bir oran olarak gerçekleşmiştir. Balıkesir ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yarısından fazlası İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise , Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ile Finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde 3'er tane bulunmaktadır. Ancak bu tablo incelenirken Balıkesir ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

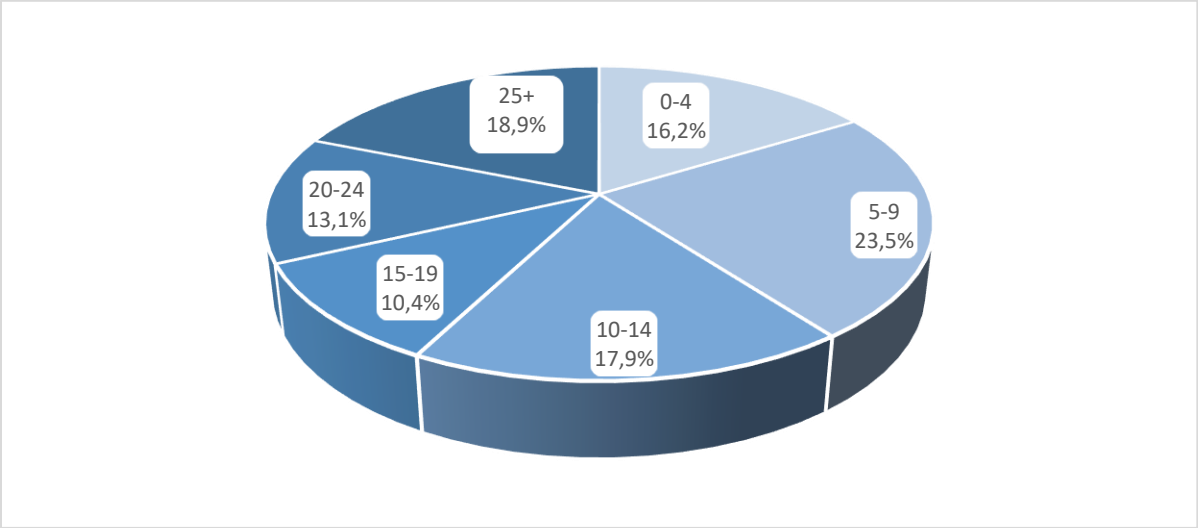

Kaynak: İPA 2018

Şekil 5'te görüldüğü üzere Balıkesir ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 23,5'i 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 0-4 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 16,2'dir. İşyerlerinin yüzde 39,7'si 0-9 yaş aralığındadır. İşyerlerinin yüzde 32'si ise 20 ve daha fazla yıldır faaliyet göstermektedir.

Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı

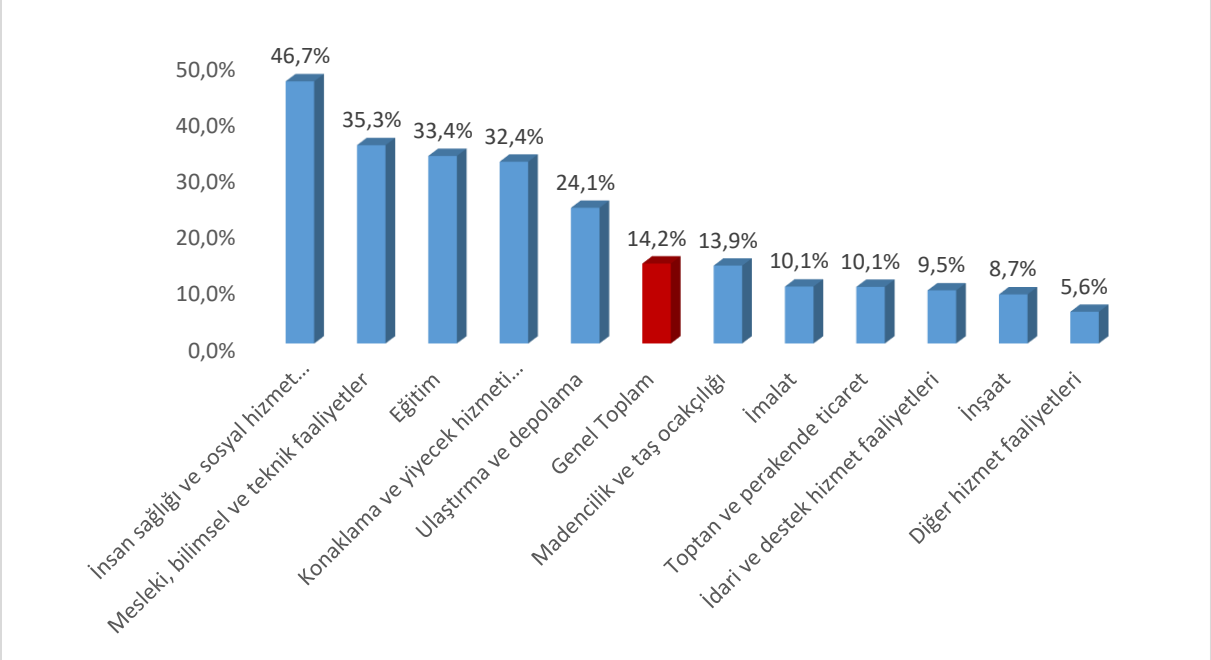

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 46,7'sinde part-time çalışan bulunmaktadır. Balıkesir ili genelinde part-time çalışması olan işyerleri oranı yüzde 14,2 olarak gerçekleşmiştir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü Türkiye genelinde de bu konuda öne çıkmış ve yüzde 41,8 ile birinci sırada yer almıştır. Balıkesir ilinde ikinci sırada Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler yer almıştır. Bu sektörde işyerlerinin yüzde 35,3'ünde part-time çalışanı bulunmaktadır Üçüncü sırada ise yüzde 33,4 ile Eğitim sektörü yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Zira İnşaat sektöründe işgücü, part-time çalışma yapma eğiliminde yüzde 8,7 ile daha az bulunmaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler, gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir.

Şekil 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu

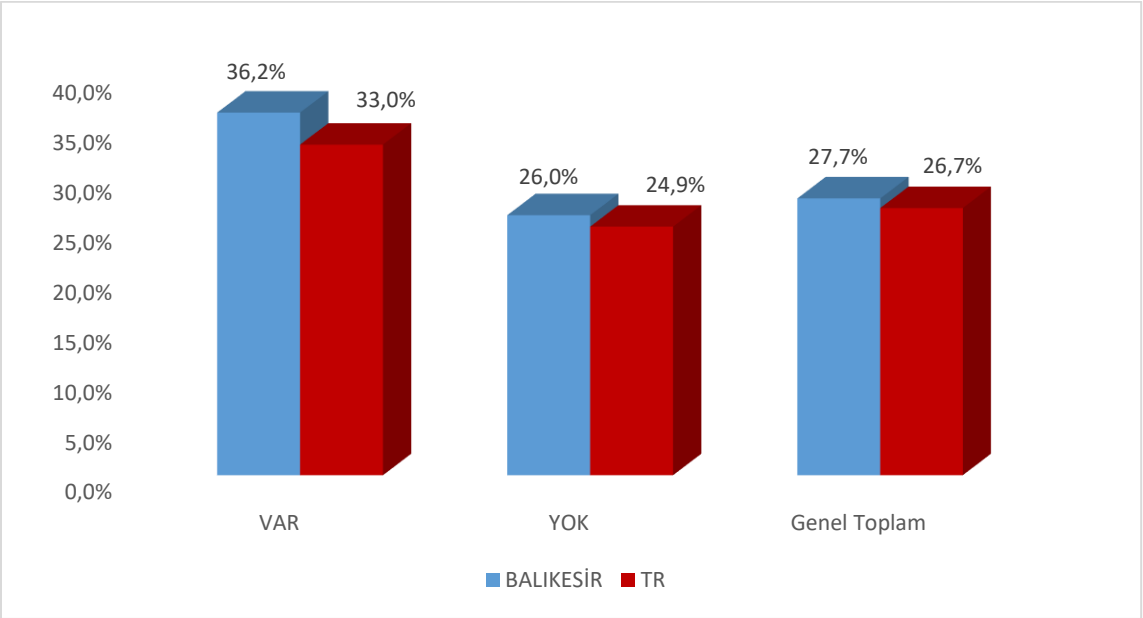

Kaynak: İPA 2018

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,7'sini kadınlar oluşturmaktayken Balıkesir ilinde bu oran yüzde 27,7 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Balıkesir ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 36,2 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 26 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 33 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,9'da kalmıştır. Balıkesir ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir. Türkiye geneli ile benzer bir durum söz konusudur.

Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

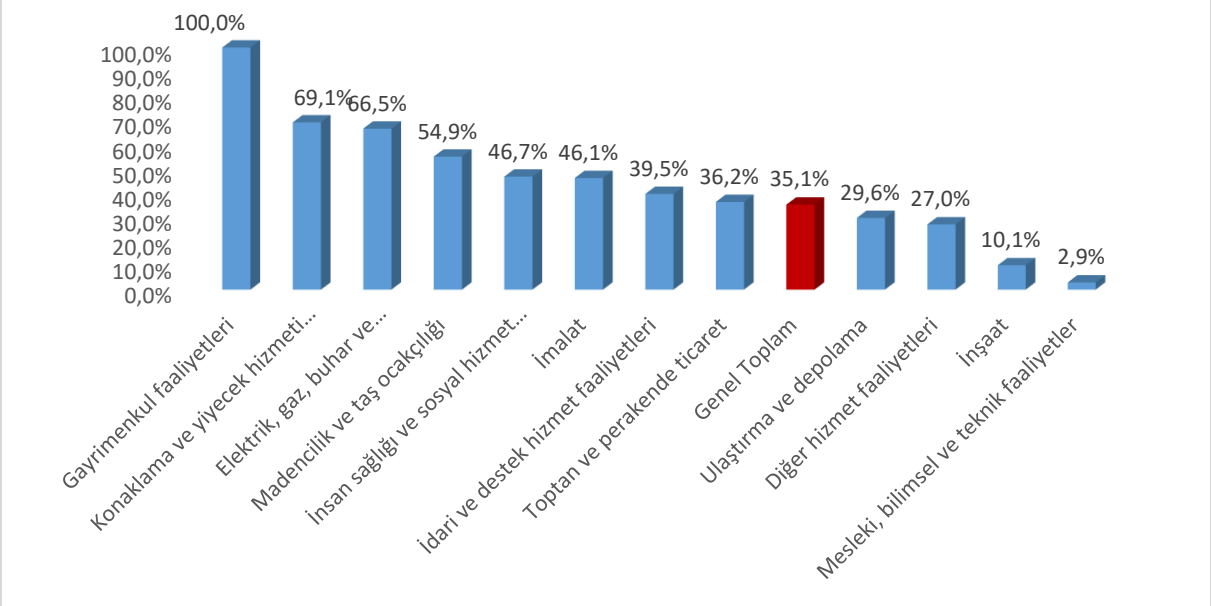

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde işyerlerinin yüzde 35,1'inde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 26,3'tür. Balıkesir ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Gayrimenkul Faaliyetleri ve Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörlerinde görünmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işyerlerinin tamamında vardiyalı çalışma söz konusudur. Mesleki,bilimsel ve teknik faaliyetler sektörü ise yüzde 2,9 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektörlerden biri olmuştur. Mesleki,bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni çalışma saatlerinin düzensiz olmasından kaynaklanmaktadır. Vardiyalı çalışmayı az yapan bir diğer sektör olan inşaat sektöründe bu oran yüzde 10,1 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu sektörde vardiyalı çalışmanın az yapılmasının nedeni ise işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir.

Balıkesir ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının altında olan sektörler; Ulaştırma ve Depolama, Diğer Hizmet faaliyetleri, İnşaat ve Mesleki Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörleri olmuştur.

Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

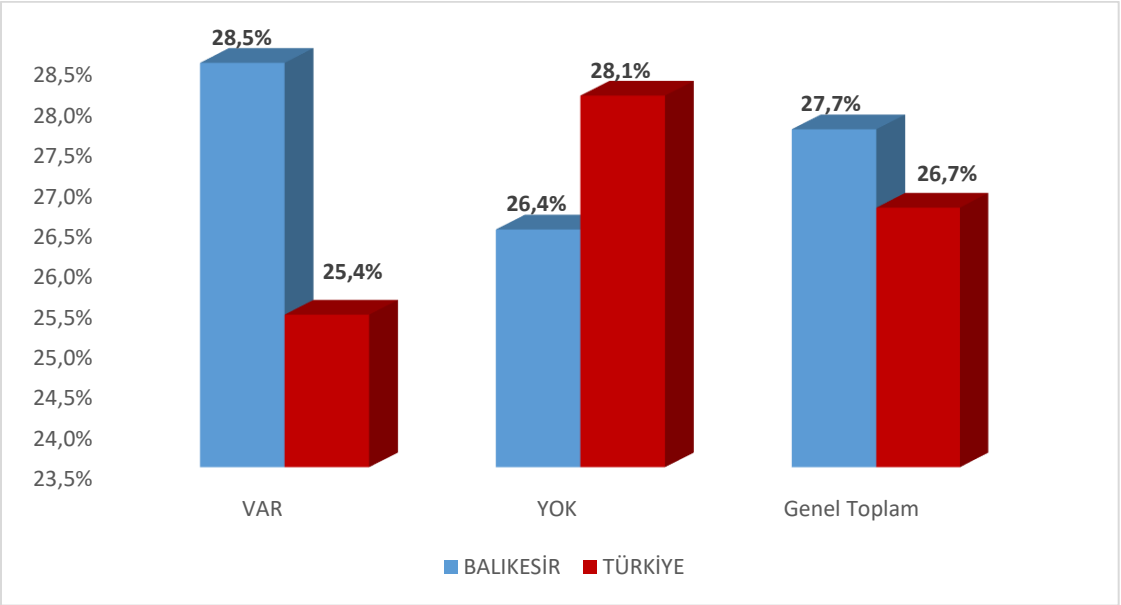

Kaynak: İPA 2018

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da söz konusu eğilime ters yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Balıkesir ilinde Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine kıyasla daha fazladır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 28,5'i kadın, yüzde 71,5'i ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 26,4'e düşmektedir. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Balıkesir ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 27,7'sinin kadınlardan oluşmasıdır. Yani Türkiye ortalamasında olduğu gibi her 4 çalışandan 1'i kadınlardan oluşmaktadır.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece

2,7 puan bir farkla fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Balıkesir ilinde ters yönde işlemektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

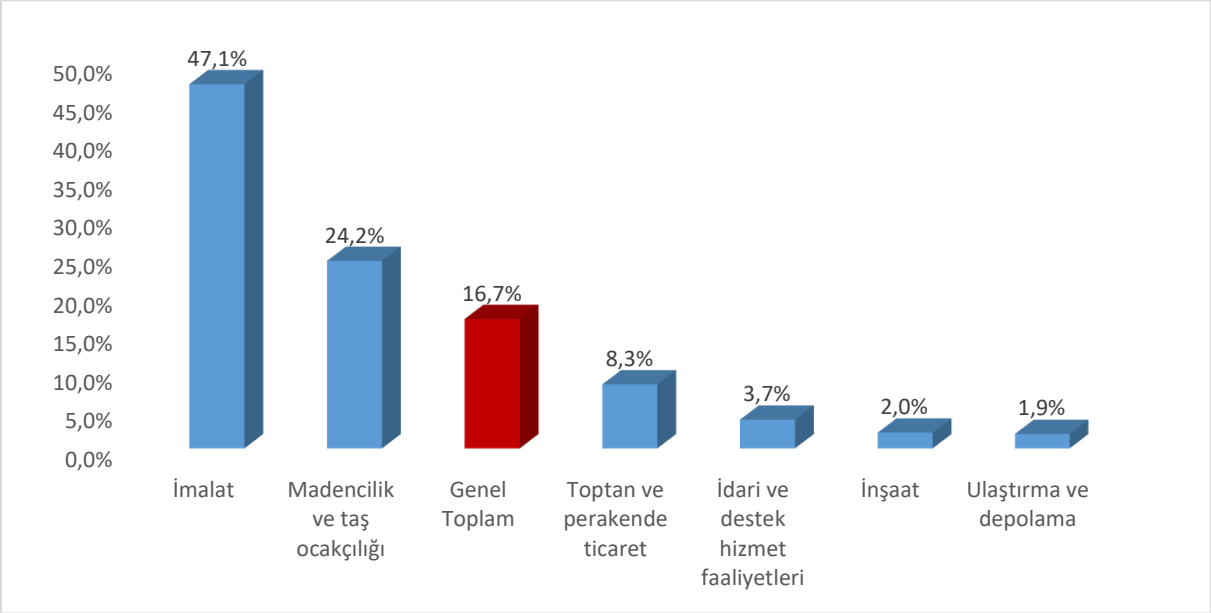

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde 17 sektör içinden 6 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 47,1'i ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 24,2 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör ihracat yapma oranı anlamında Balıkesir ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalaması ile de benzerlik göstermektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 22,4'ü ihracat yapmakta ilk iki sektör olarak yüzde 53,2 ile İmalat ve yüzde 27,4 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır.

İmalat sektörü ilin önemli bir payını oluştururken ihracat yapan işyerlerinde de yoğunluktadır. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: Ar-Ge Çalışması Yapan İşyeri Durumu

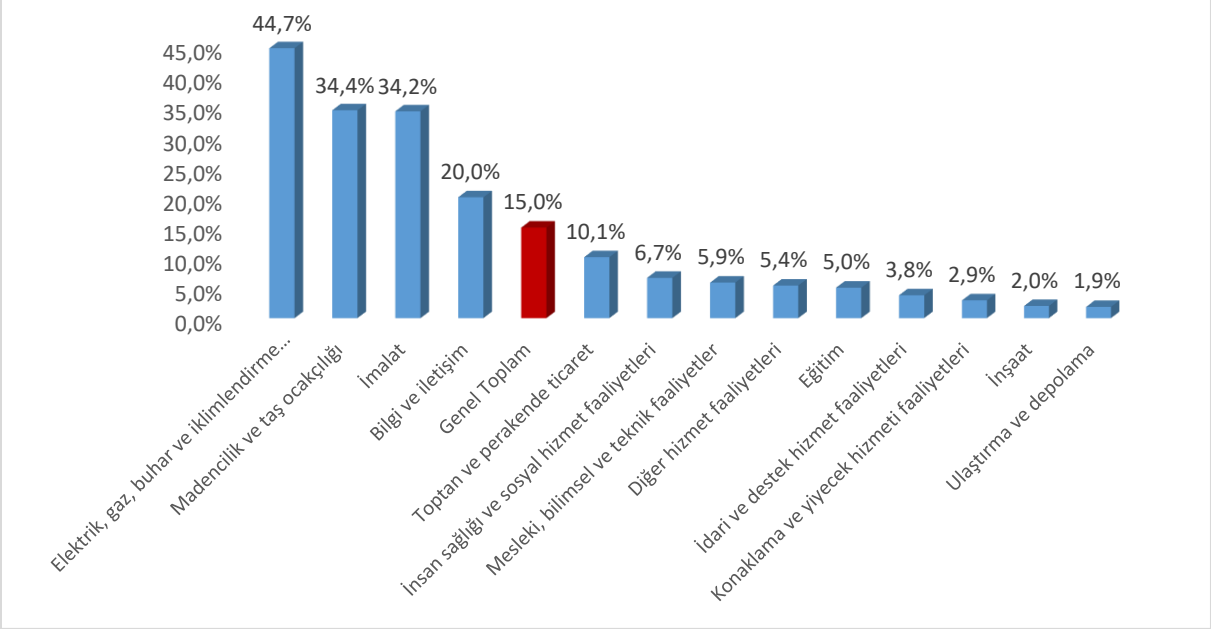

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde 17 sektörden 13 sektörde bulunan işyerleri Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 15 olarak gerçekleşmiştir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 44,7'si Ar-Ge çalışması yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 34,4 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörü bulunmaktadır. Üç ve dördüncü sırada ise yüzde 34,2 ile İmalat ve yüzde 20 ile Bilgi ve İletişim sektörleri yer almaktadır. Bu dört sektör Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı anlamında Balıkesir ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 14,5'i Ar-Ge çalışması yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 33,5 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 31,2 ile İmalat sektörleri ön plana çıkmaktadır. Balıkesir ilinde en fazla işverenler İmalat sektöründe olmasına rağmen Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı ile 3'üncü sırada yer almaktadır.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%)

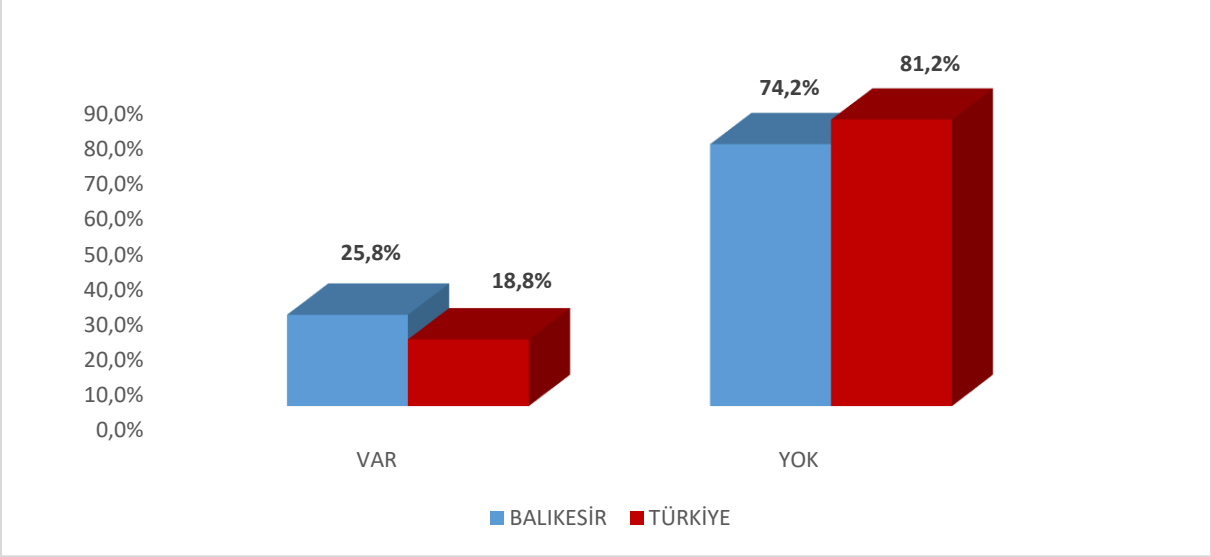

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin yüzde 25,8'i gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 18,8 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 13'te planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 13: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

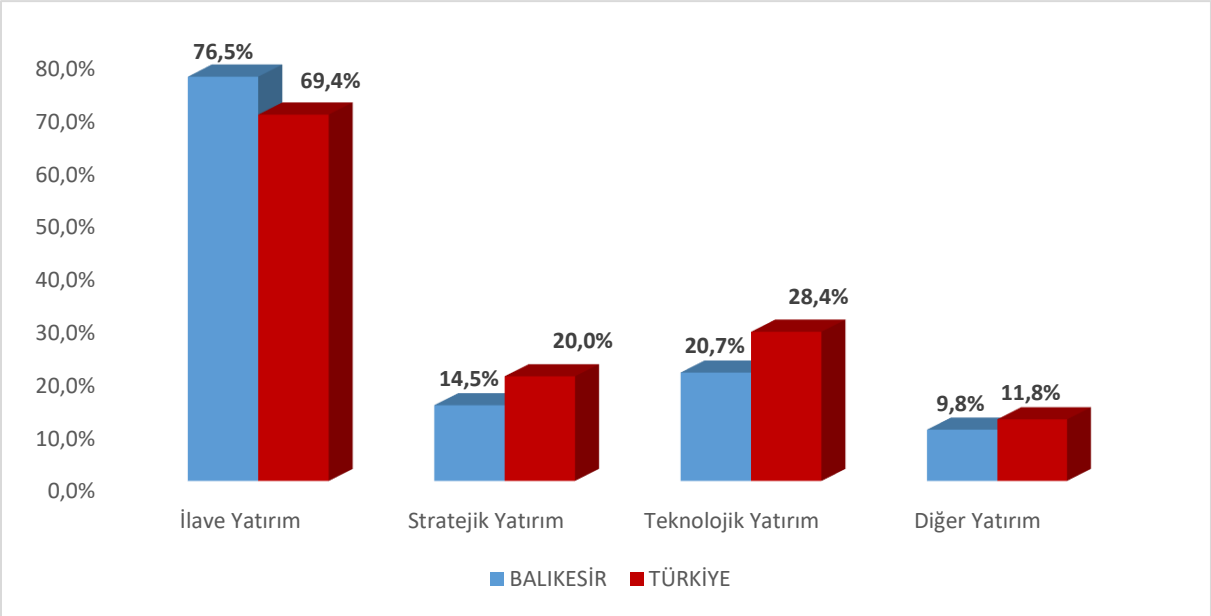

Kaynak: İPA 2018

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işyerleri yatırım türlerine göre incelendiğinde; Balıkesir ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işverenlerin yüzde 76,5'i ilave yatırım, yüzde 20,7'si teknolojik yatırım, yüzde 14,5'i stratejik yatırım ve yüzde 9,8'i diğer yatırım yapmayı planlamaktadır. Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin

yüzde 69,4'ü ilave yatırım, yüzde 28,4'ü teknolojik yatırım, yüzde 20'si stratejik yatırım ve yüzde 11,8'i diğer yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

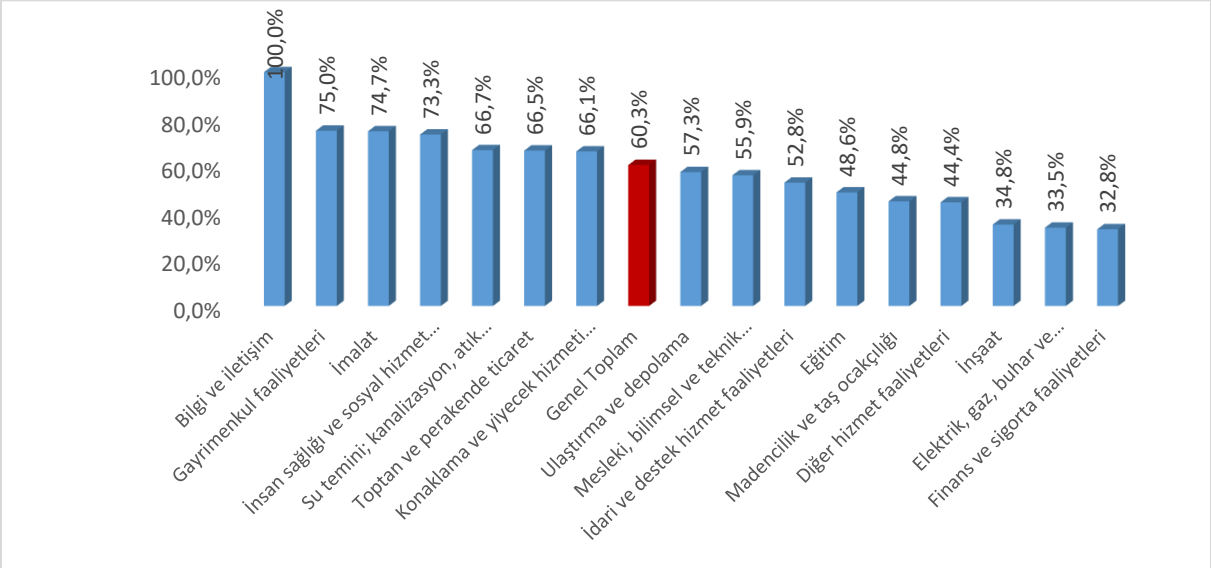

Kaynak: İPA 2018

Şekil 14'te İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Balıkesir ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 60,3'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 46,7 olarak gerçekleşerek, bu oran Balıkesir ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

Balıkesir ilinde Bilgi ve İletişim sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 100'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İlin en çok işyerine sahip olan İmalat sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 60,3'ün üzerinde yer alarak yüzde 74,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 9: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs
Madencilik ve taş ocakçılığı	15,6%	84,4%	84,7%	15,6%	15,6%	15,6%
İmalat	8,0%	69,6%	90,7%	30,4%	7,9%	9,3%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	100,0%	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İnşaat	3,8%	67,2%	86,5%	17,3%	1,8%	1,8%
Toptan ve perakende ticaret	5,5%	67,6%	87,6%	24,8%	6,2%	5,5%
Ulaştırma ve depolama	0,0%	74,1%	87,0%	19,4%	0,0%	0,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	6,6%	73,4%	97,8%	26,5%	6,6%	6,6%
Bilgi ve iletişim	0,0%	60,0%	100,0%	20,0%	0,0%	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	100,0%	66,7%	66,7%	0,0%	0,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	5,3%	73,7%	78,9%	52,6%	5,3%	5,3%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	7,2%	60,9%	74,9%	35,8%	7,2%	7,2%
Eğitim	0,0%	68,2%	78,8%	42,4%	0,0%	0,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	63,6%	90,9%	63,6%	18,2%	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,0%	37,0%	87,3%	37,6%	0,0%	12,2%
Genel Toplam	**5,8%**	**69,3%**	**88,1%**	**28,7%**	**6,2%**	**6,3%**

Kaynak: İPA 2018

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan işyerleri en çok yüzde 88,1 ile Eleman Talebi hizmeti almıştır. İşyerlerinin 69,3'ü Danışmanlık ve İşe Yerleştirme hizmetinden yararlanırken yüzde 28,7'si İşbaşı Eğitim Programı'ndan faydalanmak amacıyla İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir.

Balıkesir ilinde en çok Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ile Finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde yer alan işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki Tablo 9'da yer almaktadır. Finans ve sigorta faaliyetleri sektöründeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin tamamı, hem Eleman Talebi hem de Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden faydalanmışlardır. Ancak bu sektörde araştırma kapsamına giren işyeri sayısının düşük olması oranın yüksek çıkmasına sebep olmaktadır. Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe ise işyerlerinin tamamı Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden faydalanmıştır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanan İmalat sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 90,7'si Eleman Talebi, yüzde 69,6'sı ise Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden faydalanmıştır.

Özellikle kısa çalışma ödeneği almak için diğer sektörlere nazaran İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleri işverenleri daha çok İŞKUR ile temasa geçmiştir. Bu sonuçtan hareketle Balıkesir ilinde, zorlayıcı sebepler dolayısıyla İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin daha çok İŞKUR'dan destek almış olduğu söylenebilir.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlananların Memnuniyet Durumu

Memnuniyet	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İşbaşı Eğitim Programları	Kısa Çalışma Ödeneği	Mesleki Eğitim Kursu
Kararsızım	68,6%	2,9%	4,2%	11,6%	62,3%	68,5%
Memnun Değilim	0,0%	0,5%	1,3%	0,6%	0,0%	0,0%
Memnunum	31,4%	96,6%	94,5%	87,8%	37,7%	31,5%

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlananların memnuniyet oranları incelendiğinde; en fazla memnuniyet yüzde 96,6 ile Danışmanlık ve Yönlendirme hizmeti olmuştur. Bu hizmeti memnuniyet düzeyinde yüzde 94,5 ile Eleman Talebi, yüzde 87,8 ile İşbaşı Eğitim Programları hizmeti izlemektedir. Bu hizmetleri yüzde 37,7 ile Kısa Çalışma Ödeneği, yüzde 31,5 Mesleki eğitim kursu ve yüzde 31,4 ile Çalışanlara Yönelik Eğitim hizmetleri izlemektedir. Yine bu hizmetlerde kararsızlık oranları yüksektir.

Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

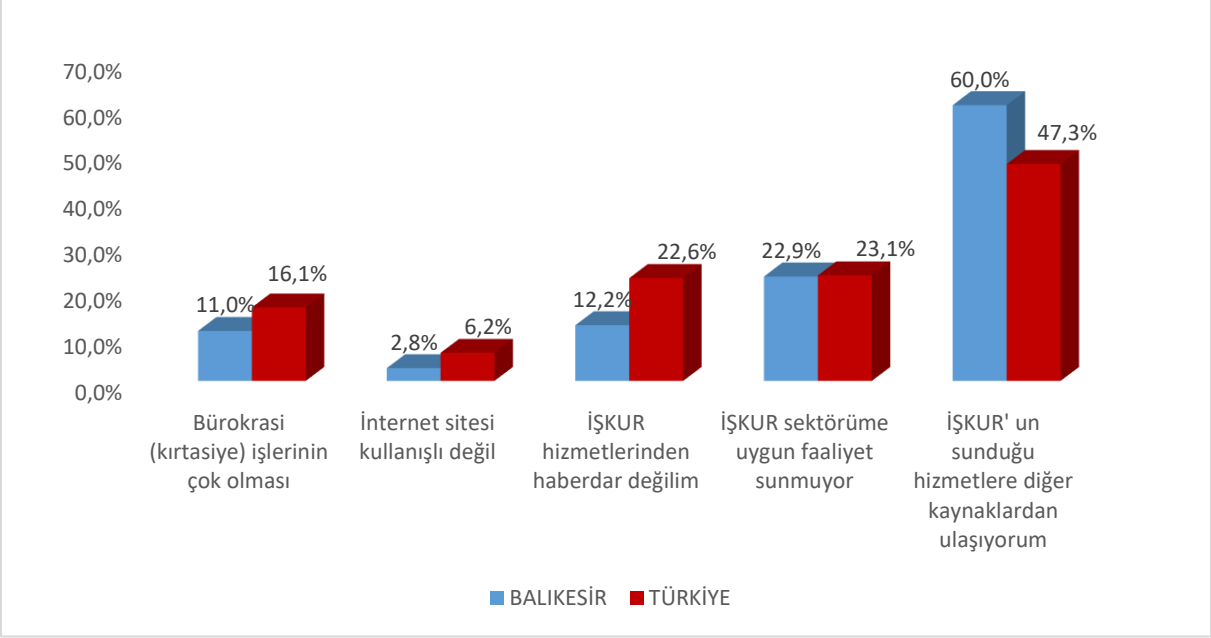

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, yüzde 60 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi, yüzde 22,9 ile İŞKUR'un sektöre uygun faaliyet sunmaması ve yüzde 12,2 ile İŞKUR'un hizmetlerinden haberdar olunmadığı gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde ise Balıkesir ilinde olduğu gibi ilk sırada yüzde 47,3 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde Balıkesir iliyle benzer olarak iki ve üçüncü sırada yüzde 23,1 ile İŞKUR'un sektöre uygun faaliyet sunmaması ve yüzde 22,6 ile İŞKUR hizmetlerinden haberdar olunmaması gerekçe gösterilmiştir.

Mevcut İstihdam

Balıkesir ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Balıkesir ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 54 bin 442 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 39 bin 374 çalışan erkeklerden, 15 bin 68 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 11: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İmalat	7.089	19.146	26.236

Toptan ve perakende ticaret	2.884	6.543	9.427
İnşaat	379	3.498	3.877
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1.267	1.827	3.094
Ulaştırma ve depolama	374	2.644	3.018
Madencilik ve taş ocakçılığı	89	1.662	1.752
Eğitim	1.046	563	1.608
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	352	1.090	1.442
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	883	414	1.297
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	258	614	872
Diğer hizmet faaliyetleri	196	531	726
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	37	342	379
Finans ve sigorta faaliyetleri	78	118	195
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	12	162	174
Gayrimenkul faaliyetleri	71	92	163
Bilgi ve iletişim	37	100	137
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	17	27	44
Genel Toplam	**15.068**	**39.374**	**54.442**

Kaynak: İPA 2018

Sektörlere göre dağılımda ise; Balıkesir ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İmalat ile Toptan ve perakende ticaret sektörlerinde istihdam edilmektedir. İmalat sektörünün Balıkesir ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkeklerin yüzde 48,62'si, kadınların ise yüzde 47,04'ü İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. Toplam çalışan sayıları içinde ise imalat sektöründe çalışma oranı yüzde 48,19 olarak gerçekleşmiştir.

Balıkesir ilinde 20+ çalışanı olan Eğitim sektöründe kadın çalışan sayısı, erkek çalışan sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde ise Sağlık ve Eğitim sektörlerinde kadınlar erkeklerden daha fazla sayıda çalışmaktadır. Bu durum Balıkesir ili içinde benzer şekilde olduğu gözlenmektedir.

Tablo 12: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	3.975	11.144	15.118
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	1.350	8.605	9.956
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	2.675	6.885	9.560
Hizmet Ve Satış Elemanları	2.374	3.886	6.260
Profesyonel Meslek Mensupları	1.975	2.496	4.471
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1.791	2.028	3.819
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	559	3.090	3.649
Yöneticiler	226	815	1.041
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	143	425	568
Genel Toplam	**15.068**	**39.374**	**54.442**

Kaynak: İPA 2018

Toplam çalışanların içerisinde Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar grubunda çalışanların oranı diğer meslek grupları ile kıyaslandığında önemli bir ölçüde ayrışmaktadır. Toplam çalışanların yüzde 27,76'sı, erkek çalışanların yüzde 28,3'ü ve kadın çalışanların yüzde 26,38'i bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu yer almakta ve yüzde 18,28 oranında çalışanı barındırmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 17,55 oranı ile Nitelik gerektirmeyen meslekler meslek grubu yer almaktadır.

Balıkesir ilinde ilk iki sıradan farklı olarak kadınlarda üçüncü sırada çalışanların yüzde 15,75'i Hizmet ve Satış Elemanları meslek gurubunda yer almaktadır. Erkeklerde ise en fazla çalışanın olduğu ilk üç meslek grubu toplam çalışan sıralaması ile aynı gerçekleşmiştir.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grupları ise Yöneticiler, Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur.

Tablo 13: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Beden İşçisi (Genel)	Diğer Kasaplar Ve Et Hazırlama İşçileri	Beden İşçisi (Genel)
Diğer Kasaplar Ve Et Hazırlama İşçileri	Temizlik Görevlisi	Şoför-Yük Taşıma
Şoför-Yük Taşıma	Satış Danışmanı / Uzmanı	Proses İşçisi
Temizlik Görevlisi	Piliç Kesim Ve İşleme Elemanı	Diğer Kasaplar Ve Et Hazırlama İşçileri
Proses İşçisi	Perakende Satış Elemanı (Gıda)	İnşaat İşçisi
Satış Danışmanı / Uzmanı	Büro Memuru (Genel)	Güvenlik Görevlisi
İnşaat İşçisi	Beden İşçisi (Genel)	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)
Güvenlik Görevlisi	Kasiyer	Madenci (Genel)
Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi	Makineci (Dikiş)	Temizlik Görevlisi
Büro Memuru (Genel)	Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi	Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi

Kaynak: İPA 2018

Tablo 13'te ise Balıkesir ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Özellikle en fazla çalışılan ilk 10 mesleğin sıralamaları değişse de erkek çalışanlar ve toplam çalışanlar bazında benzer olması, toplam çalışanlar içinde erkeklerin ağırlıkta olmasından kaynaklanmaktadır. Beden İşçisi (Genel) hem erkeklerde hem de toplamda en fazla çalışılan meslek olarak ortaya çıkmıştır. Kadınlarda ise Diğer Kasaplar ve Et Hazırlama İşçileri mesleği en fazla çalışılan meslektir. Kadınların en fazla çalıştığı meslekler içerisinde hem erkeklerden hem de toplamdan farklı olarak Piliç Kesim ve İşleme Elemanı, Perakende Satış Elemanı (Gıda), Kasiyer ve Makineci (Dikiş) meslekleri bulunmaktadır.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 14: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
İmalat	642	2,4%	30,7%
Toptan ve perakende ticaret	348	3,6%	21,5%
İnşaat	68	1,7%	16,8%
Madencilik ve taş ocakçılığı	66	3,7%	17,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	53	1,7%	19,2%
Ulaştırma ve depolama	34	1,1%	20,3%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	18	1,3%	9,3%
Finans ve sigorta faaliyetleri	15	7,1%	32,8%
Diğer hizmet faaliyetleri	10	1,4%	11,0%
Eğitim	9	0,6%	12,9%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	7	0,8%	14,7%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4	0,3%	26,7%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4	1,1%	21,8%
Bilgi ve iletişim	1	0,8%	20,0%
Genel Toplam	**1.281**	**2,3%**	**21,5%**

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 223 işyerinde bin 281 açık iş tespit edilmiştir. Balıkesir ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. Bin 281 kişilik açık işin yüzde 50,11'ine tekabül eden 642 kişilik kısmı, İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörleridir.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 14'ten de görüleceği üzere Balıkesir ilinde açık iş oranı yüzde 2,3 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Balıkesir ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 97,7 kişilik dolu kadronun yanında 2,3 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 30,7 ile İmalat sektörü olarak tespit edilmiştir.

Balıkesir ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 21,5'unda açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 23,3 olarak gerçekleşmiştir.

Balıkesir ilinde hem işyeri sayısı hem de açık iş sayısı dikkate alındığında, açık iş verme oranında İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır. İmalat sektöründe yer alan her 3 işyerinden 1'inde açık iş bulunmaktadır.

Şekil 16: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

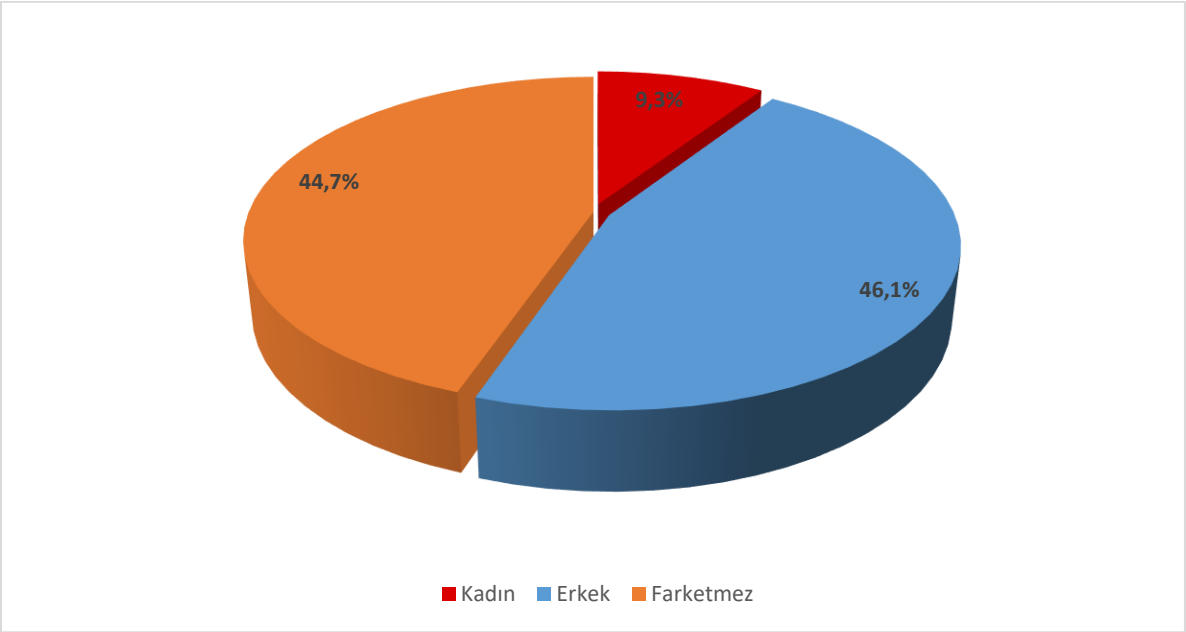

Kaynak: İPA 2018

Şekil 16'da Balıkesir ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Balıkesir ilinde açık işlerin yüzde 46,1'inde işverenler erkek işgücü talep etmekte iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 39,4 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 8,9 iken, Balıkesir ilinde yüzde 9,3 düzeyindedir. Türkiye genelinde işverenlerin yaklaşık yarısı açık işlerinde herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunmamıştır. Balıkesir ilinde ise işverenlerin yüzde 44,7'si açık işlerinde cinsiyet tercihinde bulunmamıştır.

Şekil 17: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

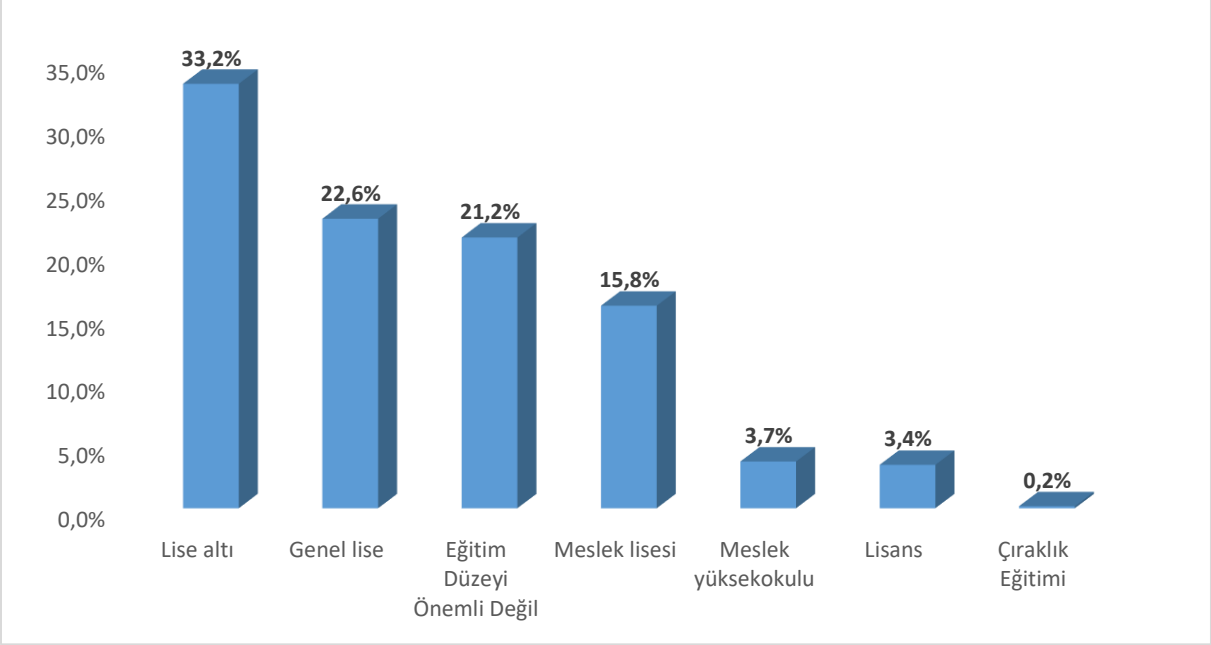

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilindeki açık işlerin yüzde 33,2'sinde işverenler Lise altı eğitim seviyesi talep etmişlerdir. En fazla oranda ikinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise yüzde 22,6 ile Genel Lise olarak görülmektedir. Açık işlerde en az talep edilen eğitim seviyesi ise yüzde 0,2 ile Çıraklık Eğitimi olmuştur. Balıkesir işgücü piyasasında açık işlerde eğitim düzeyinin önemli olduğu görülmektedir.

Şekil 18: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

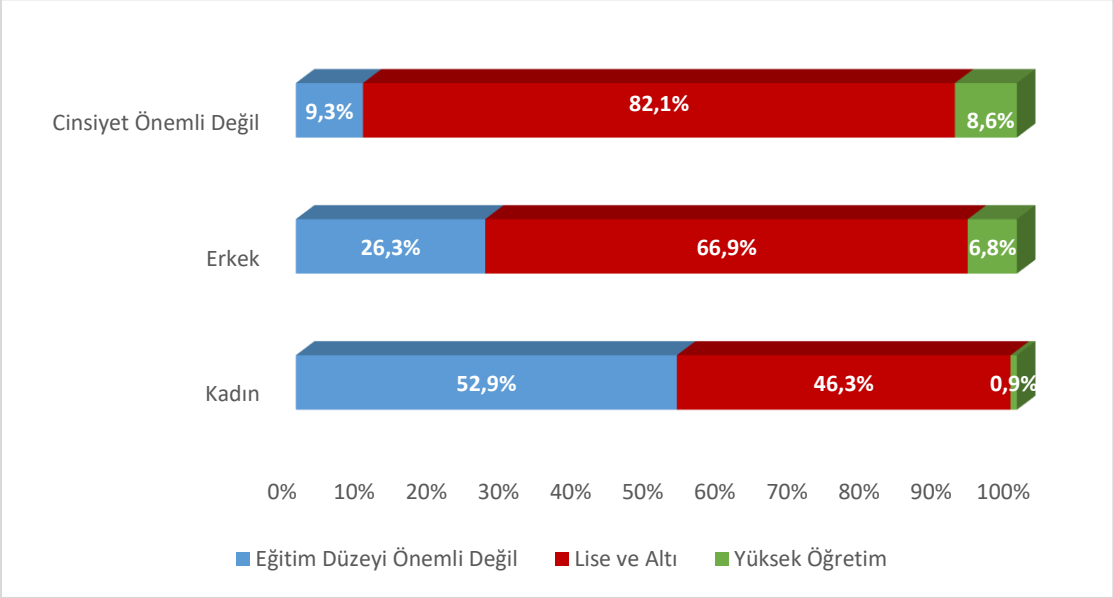

Kaynak: İPA 2018

Şekil 18'de açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 82,1 oranında Lise ve altı eğitim düzeyi önemli görülmektedir. Yüzde 9,3 oranında eğitim düzeyinin önemli görülmediği ve yüzde 8,6 oranında ise yüksek öğretim seviyesinde işgücü tercih edilmektedir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde yüzde 66,9 oranında, kadınların tercih edildiği açık işlerde ise yüzde 46,3 oranında Lise ve altı eğitim düzeyi önemli görülmektedir. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; erkeklerde kadınlara nazaran daha fazla oranda yükseköğretim seviyesinde işgücü talep edilmiştir.

Şekil 19: Açık İşlerde Engelli Çalıştırmak İstenmesi

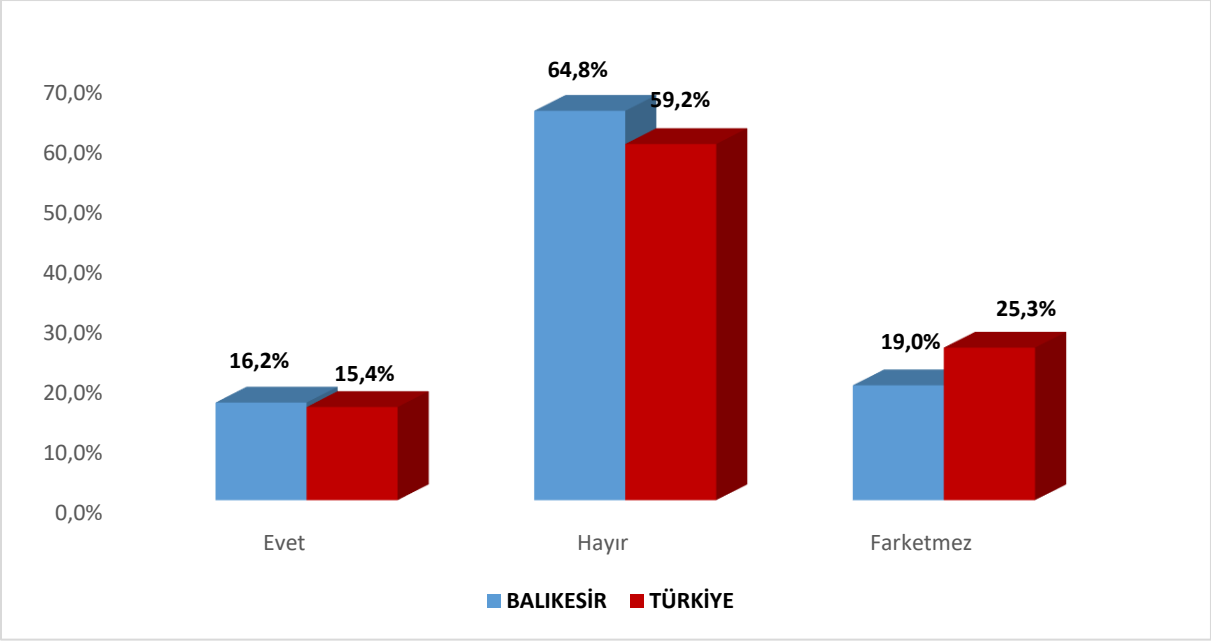

Kaynak: İPA 2018

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; Balıkesir ilinde yüzde 16,2 oranında evet denilmiştir. Farketmez diyenlerin oranı yüzde 19 'dur. Yani açık işler açısından genel değerlendirmede yaklaşık olarak her 3 açık iş için 1 engelli tercih edilebileceği söylenmiştir.

Türkiye genelinde ise yüzde 15,4 oranında evet, yüzde 25,3 oranında farketmez denmiştir. Yani her 5 açık iş için 2 engelli tercih edilebileceği söylenmiştir. Balıkesir ilinde Türkiye geneline göre engelli işçi çalıştırma eğiliminin daha düşük oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 20: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

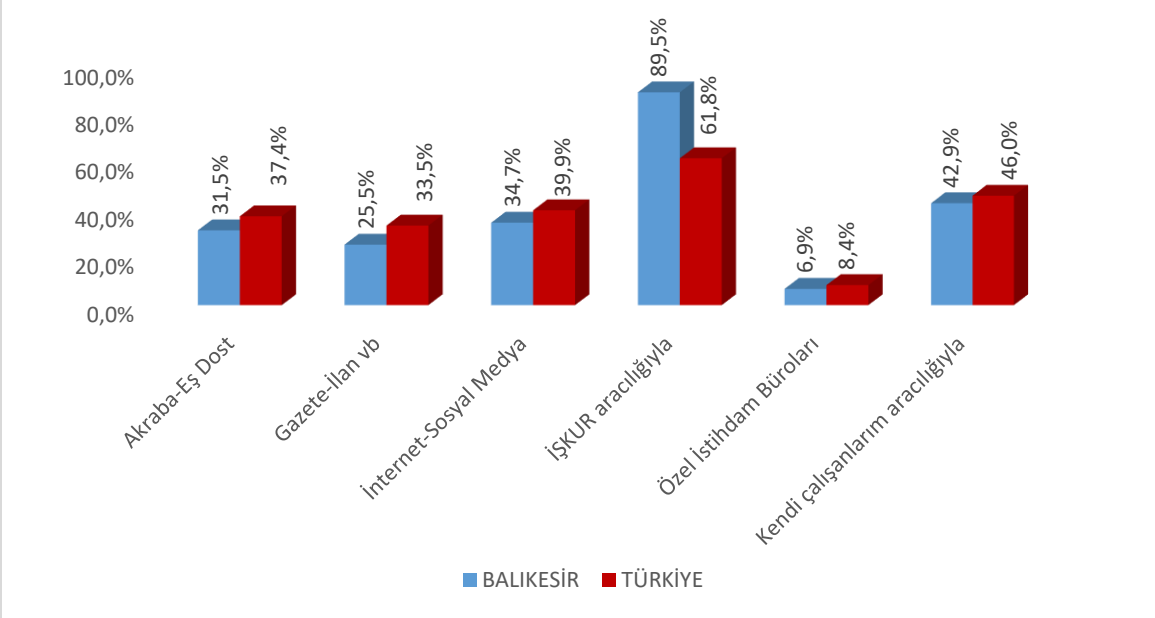

Kaynak: İPA 2018

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 20'de Balıkesir ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Balıkesir ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 89,5 gibi büyük bir oranı İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 61,8 olarak gerçekleşmiştir. Balıkesir ilinde ikinci sırada yüzde 42,9 ile Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 34,7 ile İnternet-Sosyal Medya arama kanalı olarak kullanılmıştır.

Tablo 15: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	1	1	2	1
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	3	2	1	2
Takım Çalışması	2	3	3	3
İletişim ve İfade Yeteneği	4	6	4	4
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	6	8	5	5
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	4	7	6
Satış ve Pazarlama Becerisi	7	9	6	7
Proje Tabanlı Çalışma	8	5	9	8
Bilgisayar kullanımı	7	7	8	9
Yabancı Dil	-	10	10	10

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerisi kadınlarda, erkeklerde hem de genel toplamda birinci sırada olduğu görülmektedir. Yabancı Dil becerisi erkeklerde, kadınlarda ve herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde, son sırada talep edilen beceri olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 16: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	321	2,1%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	312	3,2%
Hizmet Ve Satış Elemanları	249	3,8%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	215	2,1%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	64	1,7%
Profesyonel Meslek Mensupları	51	1,1%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	49	1,3%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	11	1,9%
Yöneticiler	9	0,9%
Genel Toplam	**1.281**	**2,3%**

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar olduğu tespit edilmiş olup, bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 25,05'dir. İkinci sırada ise Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubu bulunmaktadır.

Balıkesir ili için tespit edilen yüzde 2,3'lük açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranı en yüksek oranda yüzde 3,8 ile Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırasıyla Nitelik gerektirmeyen meslekler, Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcıları gelmektedir. Hizmet ve Satış Elemanları ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler il geneli açık iş oranının üzerinde bulunmaktadır.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi çalışanlarım aracılığıyla
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	14,8%	4,2%	45,1%	81,0%	0,0%	29,6%
Hizmet Ve Satış Elemanları	25,6%	2,5%	66,9%	95,0%	0,0%	20,1%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	25,8%	53,7%	10,7%	97,3%	0,7%	74,2%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	90,5%	90,5%	0,0%	9,5%	0,0%	90,5%
Profesyonel Meslek Mensupları	16,3%	14,0%	38,2%	79,6%	12,4%	24,6%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	24,7%	29,6%	41,9%	88,7%	16,6%	29,6%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	-	-	-	-	-	-
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	24,5%	19,0%	55,8%	91,8%	19,0%	27,8%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	62,0%	12,2%	14,7%	81,5%	6,1%	52,1%
Yöneticiler	55,6%	0,0%	11,1%	77,8%	11,1%	66,7%
Genel Toplam	**31,5%**	**25,5%**	**34,7%**	**89,5%**	**6,9%**	**42,9%**

Kaynak: İPA 2018

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grubu Nitelik gerektirmeyen meslekler olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin yüzde 97,3'ü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. Hizmet ve Satış Elemanları, Profesyonel Meslek Mensupları, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ile Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarındaki açık işler büyük oranda İŞKUR aracılığıyla karşılanmaktadır. Yöneticiler meslek grubu'nun en fazla İŞKUR aracılığı ile arandığı görülmüştür.

Tablo 18: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Beden İşçisi (Genel)	6	1	-	4	7	-	5	2	-	3
Perakende Satış Elemanı (Gıda)	-	-	1	2	-	3	-	-	-	-
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	-	1	5	-	2	-	6	3	-	4
Kesimhane İşçisi	-	2	-	-	-	-	3	4	-	1
Şoför-Yük Taşıma	6	3	-	4	-	4	5	2	-	1
Garson (Servis Elemanı)	-	1	-	2	-	5	4	3	-	6
Elektrikçi (Genel)	-	2	5	-	3	-	6	4	-	1
Makine Bakımcı	-	2	4	-	5	-	3	4	-	1
Müşteri Temsilcisi	-	-	2	1	-	3	-	4	-	-
Maden Sondörü	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-

Kaynak: İPA 2018

Tablo 18'de Balıkesir ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Beden İşçisi (Genel), Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı ile Garson (Servis Elemanı) mesleklerinde aranan becerilerdeki ilk öncelik Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olarak ön plana çıkmaktadır.

Kesimhane İşçisi, Şoför-Yük Taşıma, Elektrikçi(Genel) ile Makine Bakımcı mesleklerinde Yeterli Mesleki,Teknik Bilgi ve Tecrübe, Müşteri Temsilcisi mesleğinde İletişim ve İfade Yeteneği, becerileri aranmaktadır.

Tablo 19: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Makineci (Dikiş)	Beden İşçisi (Genel)	Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Perakende Satış Elemanı (Gıda)
Mermer İşlemeci	Şoför-Yük Taşıma	Kesimhane İşçisi	Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Makine Bakımcı	Müşteri Temsilcisi	Kesimhane İşçisi
Satış Danışmanı / Uzmanı	Maden Sondörü	Terzi	Şoför-Yük Taşıma
Kasiyer	Elektrikçi (Genel)	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Kalite Kontrolcü	Beton Transmikser Operatörü	Paketleme İşçisi (Gıda)	Elektrikçi (Genel)
Garson (Servis Elemanı)	Mermer İşçisi	Peynir İmal İşçisi	Makine Bakımcı
Bulaşıkçı (Stevard)	Garson (Servis Elemanı)	Reyon Görevlisi	Müşteri Temsilcisi
Şoför-Yük Taşıma	Makine Teknikeri	Muhasebeci	Maden Sondörü

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Beden İşçisi (Genel), Perakende Satış Elemanı (Gıda), Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı, Kesimhane İşçisi, Şoför Yük Taşıma, Garson (Servis Elemanı), Elektrikçi (Genel), Makine Bakımcı, Müşteri Temsilcisi ve Maden Sondörüdür.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan üç meslek ise Beden İşçisi(Genel), Makineci (Dikiş), Mermer İşlemecidir . Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan üç meslek Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı, Beden İşçisi (Genel), Şoför Yük Taşıma iken cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Beden İşçisi (Genel), Perakende Satış Elemanı (Gıda), Kesimhane İşçisi meslekleri ön plana çıkmaktadır.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Balıkesir ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 32 bin 229 işyerinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Balıkesir ilinde ise 20+ istihdamlı 370 işyeri temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 35,8 ile Balıkesir ilinin eleman temininde ülke genelinden daha yüksek oranda eleman temininde güçlük çektiği görülmektedir. Söz konusu bu oran Türkiye geneli için yüzde 31 olarak hesaplanmıştır.

Balıkesir ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ile Finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde bulunan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerlerinin İmalat, Toptan ve perakende ticaret ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörlerinde olduğu görülmektedir. Söz konusu sektörlerde çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörleri, sektörün temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur.

İmalat ile Toptan ve perakende ticaret sektörü gibi Balıkesir ilinde işyeri sayısının yoğun olduğu sektörlerde eleman temininde güçlük çekilen işyeri oranının yüksek çıktığı görülmektedir. Bu sonuç, bu sektörlerin ilde eleman temininde diğer sektörlere nazaran daha çok zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	788
Toptan ve perakende ticaret	204
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	150
İnşaat	140
Ulaştırma ve depolama	68
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	54
Madencilik ve taş ocakçılığı	40
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	28
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	27
Eğitim	25
Diğer hizmet faaliyetleri	6
Gayrimenkul faaliyetleri	5
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	3
Bilgi ve iletişim	3
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2
Genel Toplam	**1.543**

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde bin 543 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır. Balıkesir ilinde temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 51,06'sı bu sektörde gerçekleşmiştir. Bunun dışında, Toptan ve perakende ticaret ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleri de eleman temininde güçlük çekmede ön plana çıkan diğer sektörlerdir.

Şekil 21: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

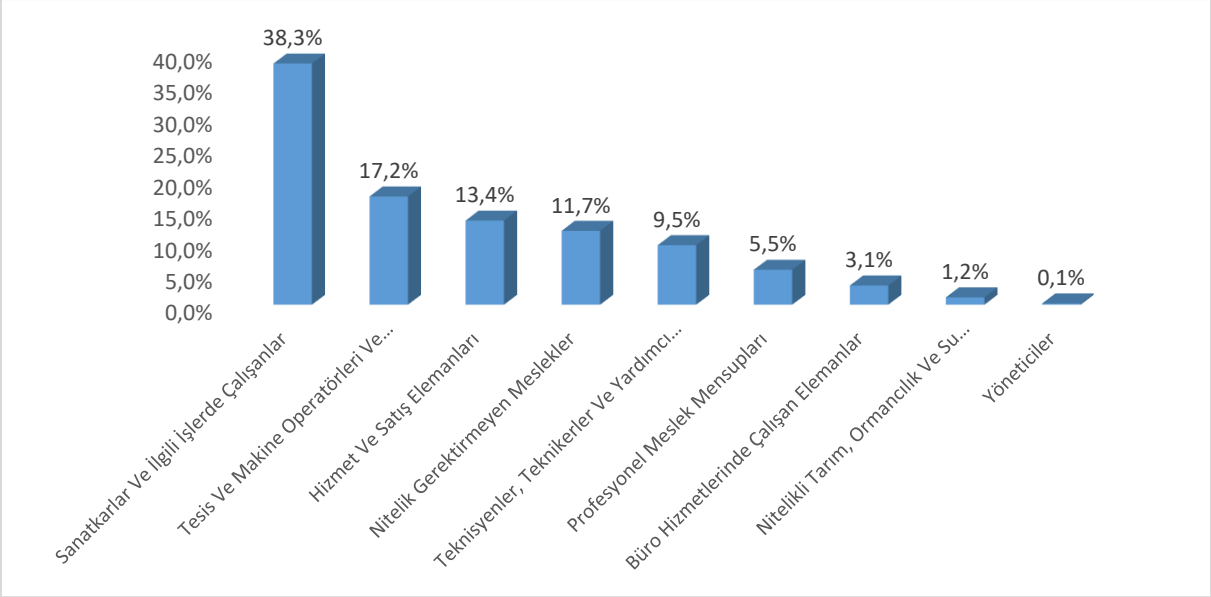

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 591 kişi ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 38,3'ü bu meslek grubunda yer almaktadır. Yöneticiler meslek grubu en az temininde güçlük çekilen meslek grubu olarak ortaya çıkmıştır.

Türkiye genelinde de 20+ istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranında birinci sırada, Balıkesir ilinden farklı olarak Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu bulunmaktadır. Benzer şekilde araştırma sonuçları göstermektedir ki Yöneticiler meslek grubu hem ülke geneli hem de Balıkesir ilinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubudur.

Tablo 21: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Eleman Sayısı
Kesimhane İşçisi	80
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	80
Garson (Servis Elemanı)	75
Beden İşçisi (Genel)	67
Zeytin Alıcısı/Meydancı	52
Makineci (Dikiş)	39
Mermer İşçisi	37
Şoför-Yük Taşıma	35
Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi	29
Diğer	1.048
Toplam	**1.543**

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 80 kişi ile Kesimhane İşçisi ile Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı meslekleri yer almaktadır. Bu mesleklerin ardından sırasıyla 75 kişi ile Garson (Servis Elemanı) ve 67 kişi ile Beden İşçisi (Genel) meslekleri gelmektedirler.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Gazaltı(Mıg-Mag) Kaynakçısı, Garson (Servis Elemanı), Makineci(Dikiş), Şoför-Yük Taşıma, Torba ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi olmak üzere toplam beş mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. Balıkesir ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Kesimhane İşçisi, Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı, Garson (Servis Elemanı), Beden İşçisi(Genel) ile Şoför-Yük Taşıma mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 22: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

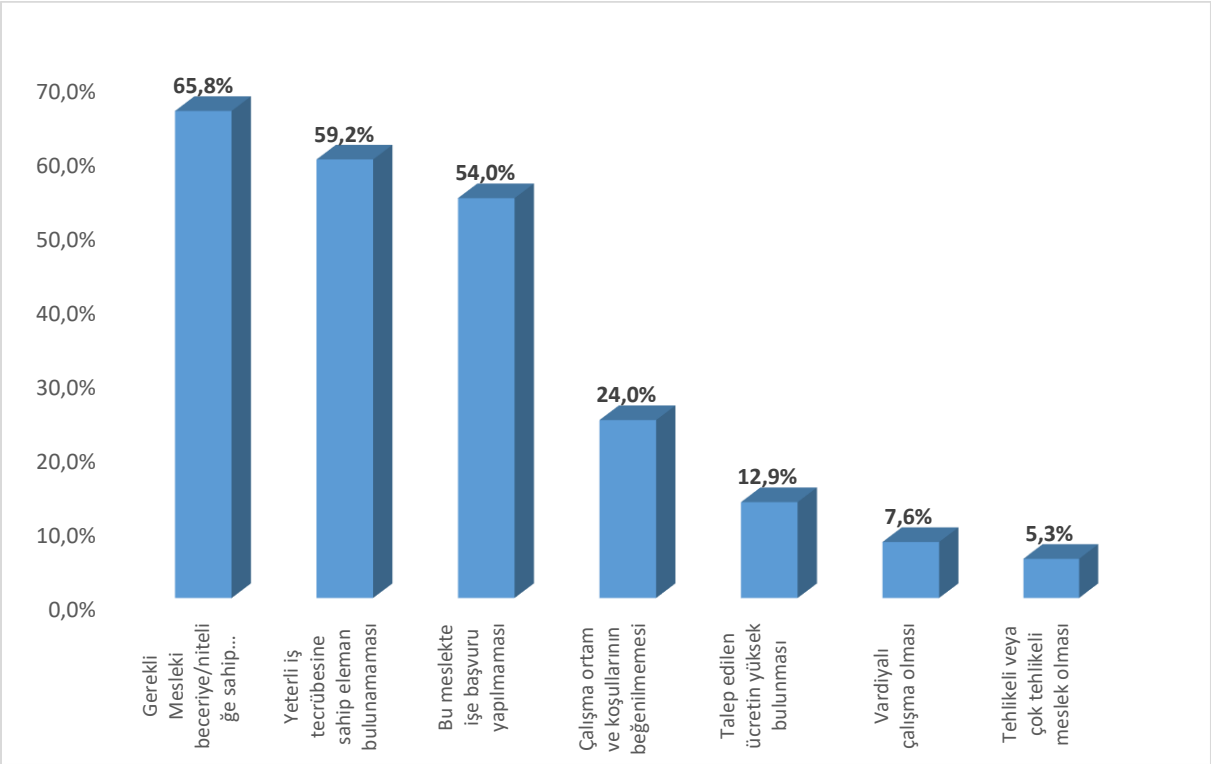

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye geneli 20+ istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımında ise Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması ön plana çıkmaktadır.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta birçoğunun bire bir aynı olduğu görülmektedir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe sahip bireyler sağlandığında il genelinde talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek bulunması	Vardiyalı çalışma olması	Tehlikeli veya çok tehlikeli meslek olması
Kesimhane İşçisi	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	69,8%	44,6%	82,9%	0,0%	6,6%	0,0%	2,6%
Garson (Servis Elemanı)	68,1%	79,2%	68,1%	6,9%	4,2%	18,1%	0,0%
Beden İşçisi (Genel)	71,9%	15,6%	15,6%	85,9%	4,7%	0,0%	7,8%
Zeytin Alıcısı/Meydancı	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makineci (Dikiş)	62,2%	40,5%	51,4%	24,3%	35,1%	21,6%	0,0%
Mermer İşçisi	82,9%	8,5%	8,5%	63,0%	11,4%	54,4%	77,2%
Şoför-Yük Taşıma	55,8%	82,3%	67,5%	26,4%	0,0%	5,9%	0,0%
Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi	46,4%	64,3%	28,6%	17,9%	0,0%	0,0%	0,0%
Aşçı	56,0%	84,0%	72,0%	12,0%	4,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Kesimhane İşçisi, Garson (Servis Elemanı), Şoför-Yük Taşıma ile Aşçı olmak üzere ilk on meslekten dört tanesinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe sahip eleman bulunamaması olduğu görülmektedir. Zeytin Alıcısı/Meydancı mesleğinde temininde güçlük çekilme nedeni sadece "Bu meslekte işe başvuru yapılmaması" olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 23: Çalışan Sayısı, Açık İş ve TGÇM Durumuna Göre En Fazla Talep Edilen Meslekler

MESLEKLER
Kesimhane İşçisi
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı
Garson (Servis Elemanı)
Mermer İşçisi
Beden İşçisi (Genel)
Reyon Görevlisi
Makine Mühendisi
Makineci (Dikiş)
Forklift Operatörü
Pazarlamacı

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde çalışan sayısına oranla açık iş ve TGÇM sayıları baz alınarak Veri Zarflama Analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz sayesinde açık iş, TGÇM ve çalışan sayısı birlikte analiz edilerek Balıkesir ilinde işverenler tarafından en fazla talep edilen meslekler ortaya çıkartılmıştır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Balıkesir ilinde 2018 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2019 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Balıkesir ilinde işverenlerin yüzde 23,8'i istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle Türkiye genelinde her 10 işyerinden 2'si istihdamın artacağını öngörürken, Balıkesir'de bu sayı 2,4'e çıkmaktadır. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2,5

olarak öngörülürken Balıkesir ilinde ise ülke geneline yakın olup yüzde 2,3 olarak öngörülmüştür.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Değişmeyecek
İmalat	29,0%	2,4%	40,2%	28,3%
Toptan ve perakende ticaret	27,1%	0,5%	45,4%	27,0%
İnşaat	14,8%	3,3%	53,7%	28,2%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	32,4%	1,5%	29,3%	36,8%
Eğitim	25,8%	0,0%	48,7%	25,5%
Ulaştırma ve depolama	16,7%	3,7%	51,8%	27,8%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	15,0%	3,8%	49,1%	32,1%
Diğer hizmet faaliyetleri	44,4%	0,0%	27,4%	28,2%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	20,6%	5,9%	32,4%	41,2%
Madencilik ve taş ocakçılığı	17,0%	10,5%	48,1%	24,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	13,3%	0,0%	60,0%	26,7%
Finans ve sigorta faaliyetleri	32,8%	0,0%	67,2%	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,0%	0,0%	20,0%	80,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,0%	0,0%	66,7%	33,3%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	0,0%	88,8%	11,2%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%
Bilgi ve iletişim	0,0%	0,0%	80,0%	20,0%
Genel Toplam	**23,8%**	**2,3%**	**44,8%**	**29,1%**

Kaynak: İPA 2018

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin ilk üçü sırasıyla Diğer Hizmet Faaliyetleri, Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri olduğu görülmektedir. En fazla azalış bekleyen sektör ise Madencilik ve Taş Ocakçılığı olarak gerçekleşmiştir. Kültür,sanat eğlence,dinlence ve spor sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 80'i, Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 50'si gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Diğer hizmet faaliyetleri	185	25,5%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	275	8,9%
Finans ve sigorta faaliyetleri	15	7,7%
Toptan ve perakende ticaret	557	5,9%
İnşaat	192	4,9%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	41	4,7%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	64	4,4%
Eğitim	68	4,2%
İmalat	970	3,7%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	14	1,1%
Madencilik ve taş ocakçılığı	-4	-0,2%
Ulaştırma ve depolama	-85	-2,8%
Genel Toplam	**2.292**	**4,2%**

Kaynak: İPA 2018

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2018 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 4,5 artacağı beklenmekte olup Balıkesir'de ise bu oran, yüzde 4,2 olup ülke genelinin altında gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam değişimi 970 kişilik artış ile İmalat sektöründe beklenmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı ise yüzde 25,5 ile Diğer hizmet faaliyetleri sektöründe beklenmektedir. Bu sektörde beklenen değişim 185 kişilik artıştır.

En fazla istihdam azalışı beklenen sektör ise Ulaştırma ve depolama sektörüdür. Ulaştırma ve depolama sektörü Balıkesir ilinde en çok çalışanı barındıran beşinci sektördür. Söz konusu sektörde yüzde 2,8 net istihdam değişim oranı ile 85 kişilik bir net istihdam azalışı beklenmektedir.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Hizmet Ve Satış Elemanları	525	8,4%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	213	5,6%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	741	4,9%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	27	4,8%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	296	3,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	263	2,8%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	96	2,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	115	2,6%
Yöneticiler	15	1,4%
Genel Toplam	**2.292**	**4,2%**

Kaynak: İPA 2018

Tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 741 kişilik artış ile Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlardır. En az artış beklenen meslek grubu ise 15 kişilik artış ile Yöneticilerdir.

Çalışan sayısında ilk sırada yer alan Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu net istihdam değişim oranında da yüzde 4,9 ’luk bir oran ile yer almaktadır. Çalışan sayısının da fazla olduğu göz önünde bulundurulursa bu meslek grubunda önemli ölçüde bir artış yaşanması beklenmektedir. Hizmet ve Satış Elemanları net istihdam değişim oranı yüzde 8,4 ile sıralamada birinci sırada yer almasına rağmen en fazla net istihdam değişimi beklenen ikinci meslek grubu olarak ön plana çıkmaktadır. Bunun en önemli sebebi çalışan sayısına oranla daha az artış beklenmesidir.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Beden İşçisi (Genel)	Paketleme İşçisi
Kesimhane İşçisi	Temizlik Görevlisi
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Forklift Operatörü
Garson (Servis Elemanı)	Madenci (Genel)
Satış Elemanı (Perakende)	Temel İmalat (Talaşlı) Ve Montaj Elemanı
Filit İşçisi (Haşere İlaçlama)	Metal Döküm Kalıpçısı
İnşaat İşçisi	Dizgici (Baskı Öncesi İşlemcisi)
Satış Danışmanı / Uzmanı	Maden Mühendisi
Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi	Ahşap Mobilya İmalat Ustası
Deri İşçisi	Marangoz

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Beden İşçisi (Genel), Kesimhane İşçisi ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi olup, Paketleme İşçisi, Temizlik Görevlisi ve Forklift Operatörü meslekleri ise en fazla istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Beden İşçisi (Genel), Garson(Servis Elemanı) ve Torba ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Balıkesir ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Maden Mühendisi ve Madenci(Genel) meslekleri istihdam azalışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadırlar.

Şekil 23: Engelli İstihdamını Arttırmak İçin Önerilerin Dağılımı

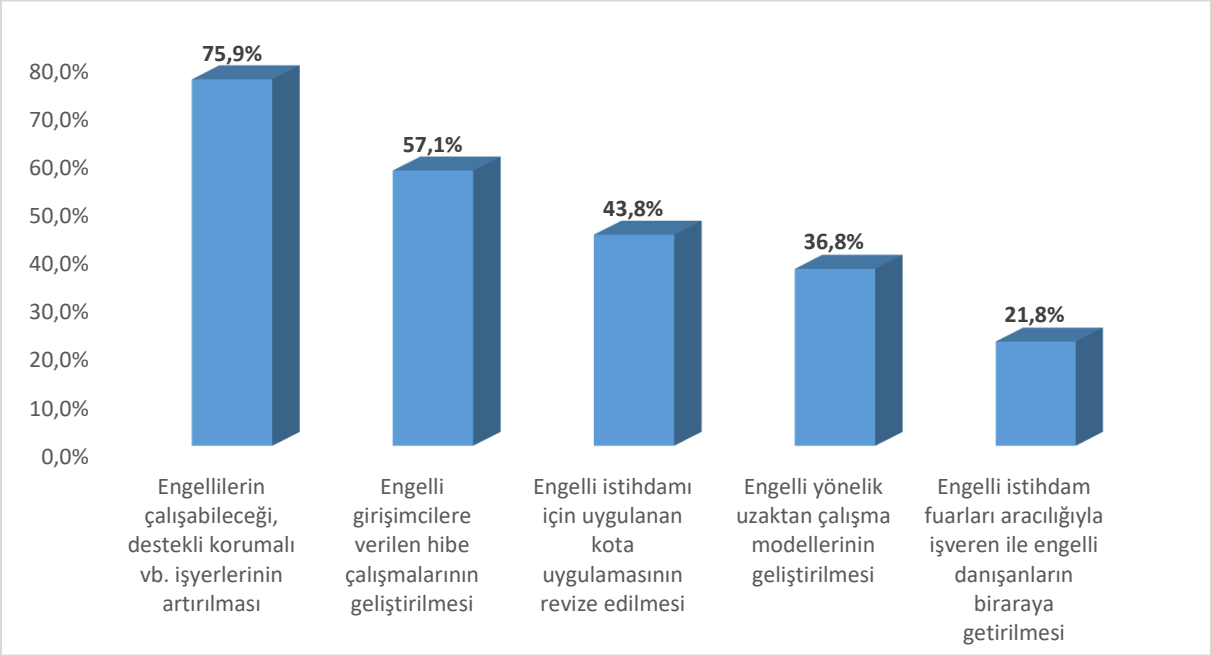

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin engelli istihdamının arttırılması için önerileri incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 75,9'u engellilerin çalışabileceği, destekli korumalı vb. işyerlerinin artırılmasını, yüzde 57,1'i engelli girişimcilere verilen hibe çalışmalarının geliştirilmesini ve yüzde 43,8'i ise Engelli istihdamı için uygulanan kota uygulamasının revize edilmesini önermektedir.

Türkiye genelinde ise işverenlerin yüzde 29,5'i engellilerin çalışabileceği, destekli korumalı vb. işyerlerinin artırılmasını, yüzde 24,4'ü engelli girişimcilere verilen hibe çalışmalarının geliştirilmesini ve yüzde 18,5'i engelli yönelik uzaktan çalışma modellerinin geliştirilmesini önermektedir. Hem Türkiye genelinde hem de Balıkesir ilinde işverenlerin ilk iki önerisi, aynı gerçekleşmiştir.

Şekil 24: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranan Kriterlerin Dağılımı

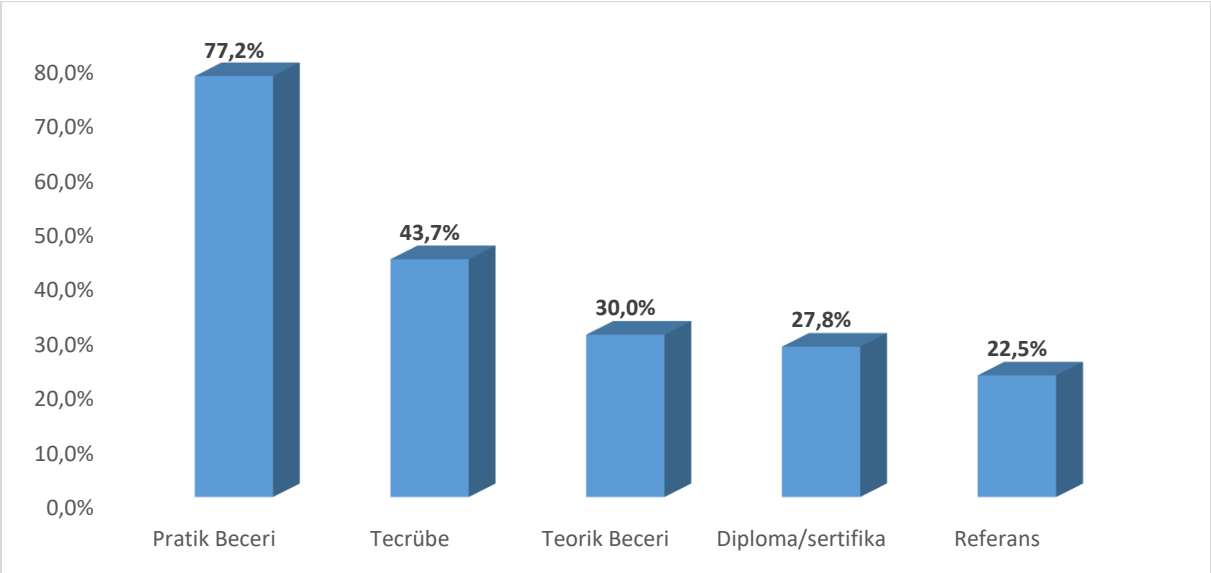

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 77,2'si Pratik Beceri, yüzde 43,7'si Tecrübe ve yüzde 30'u Teorik Beceri aramaktadır.

Türkiye genelinde ise en yüksek tercih edilen kriter, Balıkesir ilinde olduğu gibi yüzde 35,5 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 21,2 ile Tecrübe ve yüzde 15,5 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Pratik Beceri ve Tecrübe kriterleri hem Balıkesir ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterler olarak ön plana çıkmaktadır.

Şekil 25: Personel Seçiminde Kullanılan Değerlendirme Yöntemlerinin Dağılımı

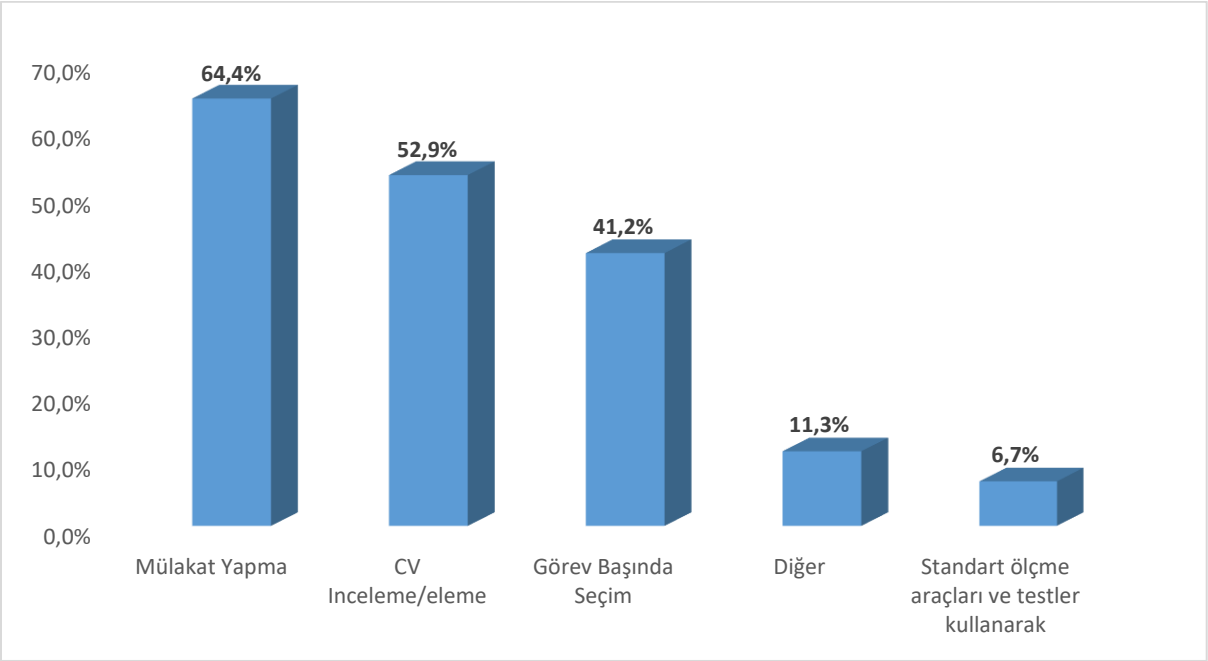

Kaynak: İPA 2018

Balıkesir ilinde 20+ çalışanı olan işyerlerinin personel seçerken hangi değerlendirme yöntemini kullandıkları incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 64,4'ü Mülakat Yapma, yüzde 52,9'u CV İnceleme/Eleme ve yüzde 41,2'si Görev Başında Seçim ile personel seçmektedir.

Türkiye genelinde ise yüzde 38,4 ile Mülakat Yapma, yüzde 30,8 ile CV İnceleme/Eleme ve yüzde 19,7 ile Görev Başında Seçim kriterleri izlemektedir. Hem Türkiye genelinde hem de Balıkesir ilinde işverenlerin ilk üç değerlendirme yöntemi aynı gerçekleşmiştir.

SONUÇ

Balıkesir İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2018 yılında Balıkesir'de gerçekleşmiş olan İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Balıkesir ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan işsizlerin büyük bir bölümünün nitelik gerektirmeyen meslek gruplarında olduğu görülmektedir. Balıkesir'de mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar kalifiyeli eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler, açık işlerinde ve temininde güçlük çektiği mesleklerinde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanamadığını göstermekte olup İŞKUR'un mesleki eğitim kursları gibi aktif işgücü programlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Piyasa araştırması sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır.

Talep araştırması sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 72,32'si erkeklerden, yüzde 27,68'i kadınlardan oluşmaktadır. Kadın çalışanların ağırlıklı çalıştıkları sektörler İmalat, Toptan ve perakende ticaret, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ile Eğitim gibi daha çok belirli bir eğitim düzeyi gerektiren işyerleridir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Balıkesir'de ancak belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların işgücü piyasasına girme şansının olduğunu göstermektedir.

Hedef istihdamın artırılması ise, istatistikler kadın istihdamını artırmadan bu hedefe ulaşmanın mümkün olmadığını göstermektedir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların da istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Balıkesir'de İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin çoğunun nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

2017 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında bin 164 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan 6 bin 231 kişi faydalanmıştır. Kurs sayılarında 2010 yılına göre önemli ölçüde artış meydana gelmiştir. 2010 yılında 228 kurs düzenlenirken 2017 yılında bu sayının bin 164'e çıkması ve aynı zamanda 2010 yılındaki kursiyer sayısı 2 bin 967 iken 2017 yılında 6 bin 231 kişi olması İŞKUR kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir. İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte aracı rol alması amaçlanmaktadır. Yıllar içerisindeki rakamlar incelendiğinde bu programlara ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Talep boyutu itibariyle, araştırma sonuçlarına göre Balıkesir ilinde 20+ özel sektör yerel birim işyerlerinde çalışanlar sayısına göre lokomotif sektörler İmalat, Toptan ve perakende ticaret ile İnşaat sektörleridir. Yapılan araştırma sonucunda en fazla açık iş sayısının İmalat sektöründe olduğu görülmektedir.

Balıkesir ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 223 işyerinde bin 281 açık iş tespit edilmiştir. Balıkesir ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. Bin 281 kişilik açık işin yüzde 50,11'ine tekabül eden 642 kişilik kısmı, İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörleridir. Balıkesir ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 21,5'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 23,3 olarak gerçekleşmiştir.

Açık iş verme oranında, Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörü yüzde 7,1 ile ön plana çıksada, sektörde Balıkesir ilinde 20+ istihdamlı 3 işyeri bulunmaktadır. Bu nedenle Balıkesir ilinde hem işyeri sayısı hem de açık iş sayısı dikkate alındığında, açık iş verme oranında İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır. İmalat sektöründe yer alan her 3 işyerinden 1'inde açık iş bulunmaktadır.

Balıkesir ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 25,05'dir.

Açık işi olan işyerlerinin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "Lise altı ve Genel Lise" cevabı dikkat çekicidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda asgari düzeyde eğitime önem vermeleri etkendir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralamasında işverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması ve bu meslekte işe başvuru yapılmaması nedenlerinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Kesimhane İşçisi, Garson (Servis Elemanı), Şoför-Yük Taşıma ile Aşçı mesleklerinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe sahip eleman bulunamaması olduğu öncelikli olmuştur.

Balıkesir ilinde çalışan sayısına oranla açık iş ve TGÇM sayıları baz alınarak Veri Zarflama Analizi uygulanarak elde edilen sonuçlardan, en fazla talep edilen meslekler Kesimhane İşçisi, Gazaltı(Mıg-Mag) Kaynakçısı, Garson (Servis Elemanı), Mermer İşçisi, Beden İşçisi (Genel), Reyon Görevlisi, Makine Mühendisi, Makineci (Dikiş), Forklift Operatörü, Pazarlamacı olarak ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2019 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 20,4’ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Balıkesir ilinde işverenlerin yüzde 23,8‘i istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2’si istihdamın artacağını öngörürken Balıkesir‘de bu sayı 2,4’e çıkmaktadır. İşverenlerin yakın dönemde istihdam artışına olumlu baktıkları görülmektedir. Bu da birçok sektörde faaliyet sürdüren işyerlerinin büyümeye gideceği sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı yüzde 2,3 olarak öngörülmüş olup yüzde 2,5 olan ülke ortalamasının altındadır.

Sonuç olarak; gelişen teknoloji, mal ve hizmet üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler her geçen gün değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü arzının niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi etkin bir işgücü piyasasının oluşması için oldukça önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu minvalde işgücü piyasasının mevcut durumunu bilerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup rapor bu ihtiyaçların karşılanması için hazırlanmıştır.

EKLER

EK: 2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR

2018 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2018 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörler bazında işgücü, niceliği, eğitimi, niteliği hakkında ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi toplanması amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş-yerlerine 3.564 TL (üçbinbeşyüzaltmışdört Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Ornek No	:……..……..……..……..……..……..……
Işyerinin Yasal Unvanı	:……..……..……..……..……

1

İŞYERİ ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :……..
MAHALLE: ……
CADDE/SOKAK :……..……
İÇ/DIŞ KAPI NO :……..
TELEFON/E-POSTA :……...…..

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı : …….. Unvanı :…….
Tarih : …… Telefonu : …….
E-Posta :…… İmza/Kaşe: ……

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

……..

2) İşyeri İle İlgili Bilgiler:

	Evet	Hayır
2.1. İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
2.2.İşyerinizde Ar-Ge çalışması yapılıyor mu?*		
2.3.İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
2.4. İşyerinizde Part-time çalışması yapılıyor mu?		

3) Gelecek bir yıl içinde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 4'e geçiniz, Hayır ise, soru 5'e geçiniz.)

Evet ( ) Hayır ( )

4) Yatırımla İlgili Bilgiler

4.1 Yatırımın Türü:
İlave yatırım ( ) Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs… alımı veya kiralanması
Teknolojik Yatırım ( ) Mevcut makine, teçhizatın teknolojik olarak yenilenmesi
Stratejik Yatırım ( ) İşyerinin verimliliğini ve karlılığını artırmak için yürütülecek her türlü, AR-Ge, eğitim ve pazarlama faaliyetleri
Diğer ( )

4.2.Yatırımın İli :.....
4.3.Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam artış sayısı (kişi) ……. (artış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)
4.4. Yatırımın sağlayacağı ortalama istihdam azalış sayısı (kişi) …… (azalış olmayacağını düşünüyorsanız sıfır girin)

* AR-GE; Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

5) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

6) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

Evet ( ) 6.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 7.Soruya geçiniz.

6.1) Eleman aranılan meslekler

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Cinsiyet önemli değil	Açık İşte Engelli Çalıştırmak İster misiniz? 1. Evet 2. Hayır 3. Fark etmez	Talep Edilen Beceriler * 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki / teknik bilgi ve tecrübe			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? ** 1. Akraba - Eş Dost 2. Gazete - İlan, vb. 3. İnternet - Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Kendi çalışanlarım aracılığıyla 6. Özel İstihdam Büroları		
					1	2	3	1	2	3

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III – 1 YIL SONRA (30 NİSAN 2019 TARİHİ İTİBARİYLE) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

7) 1 yıl sonra (30 Nisan 2019 tarihi itibariyle) işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	7.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	8.soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	8. soruya geçiniz.

7.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2019 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

8) 1 yıl sonra (30 Nisan 2019 tarihi itibariyle) işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	8.1'e geçiniz.
	Hayır →	9. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok →	9. soruya geçiniz.

8.1) 1 yıl sonra (30 Nisan 2019 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

9) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısını belirtiniz.

9.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. → 10.Soruya Geçiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması 2. Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi 5. Talep edilen ücretin yüksek olması 6. Vardiyalı çalışma olması 7. Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması						
		1	2	3	4	5	6	7

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

10) İşyerinizde engelli çalıştırdığınız takdirde devlet tarafından teşvikler ile destekleneceğinizi biliyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( )

11) Size göre engelli istihdamını arttırmak için neler yapılabilir?
(en önemli üç seçeneği belirtiniz)

Engellilerin çalışabileceği destekli, korumalı vb. işyerlerinin artırılması ( )

Engelli istihdamı için uygulanan kota uygulamasının revize edilmesi ( )

Engelli girişimcilere verilen hibe çalışmalarının geliştirilmesi ( )

Engellilere yönelik uzaktan çalışma modellerinin geliştirilmesi ( )

Engelli istihdam fuarları aracılığıyla işveren ile engelli danışanların bir araya getirilmesi ( )

12) Genç (15-24 yaş) personel seçiminde aradığınız kriterler nelerdir? (Birden fazla seçilebilir)

Pratik beceri ( )
Teorik beceri ( )
Diploma/sertifika ( )
Tecrübe ( )
Referans ( )

13) İşyerinizde MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi aldırdığınız personel için **sınav ücretlerinin karşılanması** hususunda uygulanan teşvik veya hibeden yararlandınız mı?

Evet ( ) Hayır ( ) Fikrim Yok ( )

14) İşyerinizde mevcut personel için MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi aldırdığınızda veya MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi olan personel istihdam ettiğinizde 4447 Sayılı Kanunun **Geçici 10. maddesi kapsamında işveren sigorta pirimi desteğinden** yararlandınız mı?

Evet ( ) Hayır ( ) Fikrim Yok ( )

15) Personel seçiminde hangi değerlendirme yöntemini kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçilebilir)

CV inceleme/eleme ( )
Mülakat yapma ( )
Görev başında seçim ( )
Standart ölçme araçları veya testler kullanarak ( )
Diğer ( )

16) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?.

Evet ( ) (17. Soruya geçebilirsiniz) Hayır ( ) (18. Soruya geçebilirsiniz.)

17) Faydalandığınız hizmetlerin memnuniyet düzeyinizi belirtiniz.
(Hizmetlerde birden fazla seçenek işaretlenebilir)

	Memnunum	Kararsızım	Memnun Değilim
Eleman Talebi			
İşbaşı Eğitim Programları			
Çalışanların Mesleki Eğitimi			
Mesleki Eğitim Kursu			
Kısa Çalışma Ödeneği			
Danışmanlık ve Yönlendirme			

18) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçilebilir)

İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim. ( )
İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ( )
İnternet sitesi kullanışlı değil ( )
Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması ( )
İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor ( )

19) 2017 yılındaki ilave istihdam teşvikinden yararlandınız mı?

Evet ( ) (20. Soruya geçiniz) Hayır ( ) (21. Soruya geçiniz)

20) 2017 yılında İlave istihdam teşvikinin faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Kararsızım ( )

21) 2018 yılında uygulamaya konulan istihdam teşviklerinin istihdama katkısını değerlendiriniz.
İstihdamı çok artırır ( ) İstihdamı az artırır ( ) Değiştirmez ( ) Fikrim yok ( )

22) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz meslek ve beceriler nelerdir?

Meslek……..
Beceri……

2018 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.